

DUTCH BIRDING

VOLUME 23 • NO 1 • 2001

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, fax 030-2980924, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Gunter De Smet, Ferdy Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oreef, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Adriaens (België), Peter Barthel (Duitsland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Klaus Malling Olsen (Denemarken), Hadoram Shirihai (Israël) en Lars Svensson (Zweden)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Klaas Haas, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon, René Pop en René van Rossum

ADVERTENTIES Leon Edelaar, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2001 bedraagt: NLG 65.00 (Nederland), BEF 1320.00 (België), NLG 72.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77.50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN-AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-042547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Lucien Davids, Klaas Haas, Marcel Haas, Leo Heemskerk, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer en Leonie Olivier-van Hille.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Roland van der Vliet (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2001 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

**DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN
KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN
OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO**

NIEUWS EN AANBIEDINGEN

Kijkers

Nikon 10 x 42 HG DCF-WP

Opruim-
prijs
f 2499,-

Kijkers

Leica 10 x 50 BA incl tas,
riem
en
regenkap

Opruim-
prijs
f 2299,-

Kijkers

Olympus 7 x 42 WP

Normaal
f 1149,-

Opruim-
prijs
f 799,-

Fotocursussen door Gertjan de Zoete

Landschapsfotografie op 24 februari van 10.00 - 15.00 uur f 150,-

Macrofotografie op 17 maart van 10.00 - 15.00 uur f 150,-

Speciaal voor DBA-leden en andere vogelaars:

Cursus Vogelfotografie op 21 april van 10.00 - 15.00 uur f 150,-

Bel voor informatie en/of een inschrijfformulier: 070 - 363 83 98

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie

Verzending mogelijk door heel Nederland

Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies

Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

PIGEONS AND DOVES

A Guide to the Pigeons and Doves of the World

David Gibbs, Eustace Barnes and John Cox

David Gibbs, Eustace Barnes en John Cox

Pigeons and Doves

Duiven komen over vrijwel de gehele wereld voor. Sommige soorten leven van fruit, terwijl andere zaadeters zijn. De meeste soorten leven in bomen en met name de tropische soorten zijn bijzonder kleurrijk. Tot de familie behoren soorten die in grote groepen trekken, maar ook schuwe, op de grond levende soorten, zoals de kroonduiven van Nieuw-Guinea.

Dit schitterende boek, geïllustreerd met 76 kleurplaten, is het eerste boek dat gewijd is aan de determinatie en verspreiding van duiven. Daarnaast wordt veel informatie verschaft over leefgewoonten, voedsel en habitat.

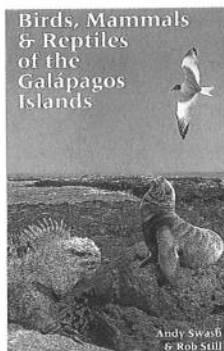
Gebonden; 24x17 cm; 616 pp, 76 kleurenplaten
ISBN 90-74345-26-3; f 135,- / BEF 2695
DB-prijs f 115,- / BEF 2295

Andy Swash en Rob Still

Birds, Mammals & Reptiles of the Galápagos Islands

Hoewel er veel geschreven is over de Galápagos-eilanden, was er nog geen handzame gids waarin alle vogels, zoogdieren en reptielen worden behandeld. De platen werden samengesteld uit kleurenfoto's en illustraties, met tekst en kaarten op de tegenoverliggende pagina's. U heeft aan deze gids voldoende om alle hogere dieren te determineren.

Integraalband, 20x12 cm - 168 pagina's
ISBN 1-873403-82-8 - f 65,- / BEF 1295

Rob Cheke, Clive Mann en Richard Allen

SUNBIRDS

A Guide to the Sunbirds, Flowerpeckers, Spiderhunters and Singbirds of the World

Rob Cheke, Clive Mann and Richard Allen

Sunbirds

De honingzuigers, suikervogels, spinnenjagers en bastaardhoningvogels behoren tot de fraaiste vogelfamilies. Vooral de mannetjes zijn in het algemeen zeer kleurrijk met iridiserende verenkleeden, maar de vrouwtjes zijn vaak vaal en moeilijk te determineren. De grootste verscheidenheid aan honingzuigers is in Afrika te vinden, terwijl de rest in Azië leeft. De honingzuigerfamilie omvat ook de spinnenjagers van Azië, twee suikervogels van zuidelijk Afrika en de bastaardhoningvogels in Azië en Australië. De 48 kleurplaten van Richard Allen geven alle verenkleedvarianties weer, bovendien zijn veel soorten weergegeven met hun favoriete voedselplant.

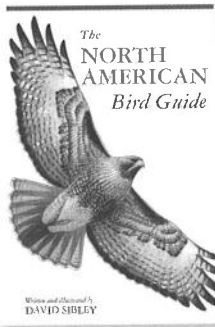
24x17 cm - 380 pagina's - 48 kleurplaten
ISBN 90-74345-27-1 - f 125,- / BEF 2495
DB-prijs f 115,- / BEF 2295 - Verschijnt binnenkort

David Sibley

The NORTH AMERICAN Bird Guide

David Sibley heeft van alle 800 vogelsoorten van Noord-Amerika verbazingwekkend gedetailleerde afbeeldingen geschilderd en daaraan zijn precieze beschrijvingen, opmerkingen en verspreidingskaarten toegevoegd. Hierdoor is dit boek een onmisbare gids, en niet alleen voor gebruik in Noord-Amerika.

Integraalband; 24 x 15 cm, 544 pp
ISBN 1-873403-98-4 f 99,50 / BEF 1995

Alpenheggenmussen in Den Helder in april 2000 en op Terschelling in mei 2000

Guido Meeuwissen, Arie Ouwerkerk & Roy Slaterus

In april-mei 2000 werden kort na elkaar twee Alpenheggenmussen *Prunella collaris* waargenomen in Nederland. Dit waren de eerste gevallen sinds 1986 toen in het voorjaar eveneens twee Alpenheggenmussen in Nederland werden vastgesteld.

Den Helder, 16-17 april 2000

Het uitzicht vanaf de zesde verdieping van flatgebouw 'De Wadden' aan de Hendrik Baskerweg in Den Helder, Noord-Holland, is weliswaar indrukwekkend maar laat zich moeilijk vergelijken met dat van een bergtop in de Alpen. Desalniettemin koos een Alpenheggenmus op zondag 16 april 2000 deze plek uit om neer te strijken. Christophe Brochard was zo fortuinlijk de vogel te ontdekken toen hij om 20:15 uit het raam keek. Van minder dan 2 m afstand zag hij de vogel die rustig op de galerij zat. Over de determinatie bestond geen twijfel. Onmiddellijk waar schuwde hij Marije Erkelen's – die eveneens in de woning aanwezig was – en samen bekeken zij de vogel gedurende 2 minuten zonder verrekijker. Daarna verdween de vogel in de richting van het dak van het gebouw. CB en ME bleven verbouwereerd achter. CB realiseerde zich dat hij 'vanuit zijn luie stoel' een dwaalgast had ontdekt.

De volgende ochtend sprak CB het nieuws in op de Dutch Birding-vogellijn waarna de waar-

neming omstreeks 12:30 als 'vrij zeker' via de 'piepergroep' werd verspreid. Hierop volgde een zoekactie die echter geen resultaat had. Teleurgesteld keerden de meeste belangstellenden rond 18:00 huiswaarts. Juist toen Roy Slaterus – die als enige was overgebleven – om 19:10 er over dacht om ook naar huis te gaan, hoorde hij de vogel roepen. Vanuit noordelijke richting kwam de Alpenheggenmus aanvliegen die vervolgens landde op de dakrand van het flatgebouw. De rest van de avond kon de vogel op het dak of langs de galerijen door c 40 toegesnelde vogelaars worden bewonderd. Bij invallende duisternis vond de vogel een slaapplek in een hoekje van de galerij op de zesde verdieping. Ondanks intensief zoeken werd de vogel de volgende dag niet meer aangetroffen.

De beschrijving is gebaseerd op notities van CB en RS en foto's van Dirk Moerbeek (Dutch Birding 22: 123, plaat 97-98, 2000).

GROOTTE & BOUW Duidelijk groter dan Heggenmus *P. modularis*. Ongeveer zo groot als dikke Huismus *Passer domesticus*. Directe vergelijking met andere vogels niet mogelijk. Bouw herinnerend aan die van Heggenmus maar borst en buik vrij dik. Snavel puntig en vrij dun. Handpenprojectie ongeveer gelijk aan zichtbare deel van langste tertial alsmede aan staartprojectie. In vlucht leken vleugels lang en maakte vogel leeuwerikachtige indruk.

1-2 Alpenheggenmus / Alpine Accentor *Prunella collaris*, waarschijnlijk eerste-zomer, Den Helder, Noord-Holland, 17 april 2000 (Dirk J Moerbeek)

KOP Egaal lichtgrijs, met donkergrijze oogstreep voorbij oog. Bij betere waarneming meer details zichtbaar. Wenkbrauwstreep iets lichtgrijs dan rest van kop, oorstreek zeer licht gevlekt; keel overwegend wit met vooral op bovenste deel donkergrijze vlekjes in onregelmatige rijen. Oogring in ieder geval onder oog wit.

BOVENDELEN Mantel, rug en schouder lichtgrijs met opvallende donkergrijze lengtestrepen. Kleur van stuit en bovenstaartdekveren niet vastgesteld.

ONDERDELEN Borst en middenbuik egaal lichtgrijs. Flank grotendeels roodbruin, door diffuse brede roodbruine strepen op lichtgrijze ondergrond. Grens van flank en zijborst vrijwel egaal roodbruin. Roodbruine strepen op bovenste deel van buik. Onderstaartdekveren donkerbruin met lichte rand.

VLEUGEL Voorrand van vleugel in zit vaak bedekt door overhangende zijborstveren en daardoor niet goed waargenomen. Opvallende donkere baan over vleugel door donkergrijze grote dekveren. Toppen aan grote dekveren wit of zeer licht, als rij stippen afstekend. Toppen aan middelste dekveren eveneens wit of zeer licht. Handdekveren donkergrijs, contrasterend met lichtgrijze slagpennen. Tertiairs donkergrijs met smalle lichte rand. Ondervleugel licht likkend.

STAART Donkergrijs. Lichte toppen aan staartpennen soms in vlucht te zien als vogel tegen donkere achtergrond vloog en staart spreidde.

NAAKTE DELEN Oog zwart of zeer donker. Bovensnavel grotendeels zwart behalve lichtgeel deel langs basis van snijrand, andersnavel lichtgeel met zwarte punt. Poot roodbruin.

GEDRAG Doorgaans rustig bewegend in horizontale houding. Soms voor langere tijd rechtop zittend. Niet schuw. Verbleef op galerijen niet lager dan vierde verdieping, of op dak van flatgebouw. Enkele keren trillend met staart, ongeveer als Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros*. Vlucht krachtig, direct en licht golvend.

GELUID In vlucht enkele keren leeuwerikachtig *djrrrr*. Verder zwijgzaam.

Terschelling, 1-4 mei 2000

Laat in de middag van maandag 1 mei 2000 liep Guido Meeuwissen met zijn kinderen bij de bunkers aan de westkant van strandhotel 'Formerum' te Formerum aan Zee op Terschelling, Friesland. De kinderen hadden veel belangstelling voor de bunkers en bijbehorende loopgraven. Tijdens het afdalen van het duin werd de aandacht van GM getrokken door een zangvogel die op de op één na meest oostelijke bunker zat. De vrij opstaande houding was opvallend, als van een Tapuit *Oenanthe oenanthe*, evenals de oranjebruine kleur op de flanken. Verder oogde de vogel als een klein uitgevallen grijze jonge Spreeuw *Sturnus vulgaris*. Vanwege de slechte lichtomstandigheden en het feit dat de vogel steeds op de bunker bleef zitten, kon GM verder geen details zien.

Nieuwsgierig geworden naar de identiteit van de vogel, ging GM de volgende dag nog eens kij-

ken. Tussen 20:00 en 21:00 werd de vogel weer gezien op nagenoeg dezelfde plaats. Ditmaal werden een gele snavelbasis en wat wit op de staart opgemerkt. De vogel schuifelde snel over de grond of rende over richels op zoek naar insecten. Af en toe vloog hij met een opvallende golvende vlucht. Bij de invallende duisternis inspecteerde hij een aantal holtes en nisjes in de buitenmuur van de meest oostelijk gelegen bunker. In één van deze holtes ging de vogel slapen. Bij thuiskomst werden de boeken er nog eens op nageslagen. GM was overtuigd met een zeldzame vogel te maken te hebben, en de vogel leek hem het meest weg te hebben van een vrouwtje Rode Rotslijster *Monticola saxatilis*. De waarneming werd doorgegeven aan Theo Bakker en Arie Ouwerkerk die de volgende ochtend poolshoogte gingen nemen. De vogel werd aanvankelijk niet gezien en na verloop van tijd gingen TB en AO huiswaarts. GM bleef nog even en net voor 12:00 verscheen de vogel, wederom op één van de bunkers. Hij kon nu onder veel betere condities worden bekeken. De staart had witte toppen en bleek niet rood te zijn maar de gele snavelbasis en roodbruine flanken bleven erg opvallend. Op een gegeven moment zong de vogel zelfs en GM begon ernstig te twijfelen aan zijn determinatie. Opnieuw werd er thuis de boeken op nageslagen en nu viel zijn oog op de afbeelding van een Alpenheggenmus. Dat was de vogel die nu al enkele dagen op de bunkers verbleef! Met deze wetenschap belde hij AO. Die was ondertussen weer op de plaats van ontdekking en had de vogel inmiddels als Alpenheggenmus gedetermineerd. Het nieuws werd via de Dutch Birding-vogellijn en de 'piepergroep' verspreid maar voor liefhebbers van de vaste wal was het te laat om met daglicht nog op het eiland te komen. Een kleine groep kwam met de laatste boot over om de volgende dag in alle vroegte op de plek te zijn. De vogel ging weer in het nisje slapen.

De volgende ochtend, 4 mei, werd de Alpenheggenmus nog voor zonsopgang teruggevonden. Het was even schrikken toe hij rond 06:00 hoog opvloog en in westelijke richting verdween maar na 10 minuten verscheen hij weer op één van de bunkers. Dit gedrag vertoonde de vogel later die ochtend nog een paar keer maar telkens keerde hij terug. Verspreid over de dag kwamen c 75 vogelaars van de vaste wal de vogel met succes bezoeken. Die avond verdween hij wederom in één van de nisjes om te gaan slapen. De volgende morgen was de vogel echter verdwenen; na een heldere nacht bleek hij te zijn vertrokken.

De beschrijving is gebaseerd op foto's en noti-

ties van Eric Koops, AO en Chris van Rijswijk (cf Dutch Birding 22: 175, plaat 145, 2000; Birding World 13: 184, 2000).

GROOTTE & BOUW Duidelijk groter dan Graspieper *Anthus pratensis* waarmee directe vergelijking vaak mogelijk was. Bouw als Heggenmus maar met duidelijk dickere borst en buik en wat zwaardere snavel. In vlucht – door dik lichaam en brede en lange vleugels – leeuwerikachtige indruk makend.

KOP Grijs met zwak gevlekte bruinere bovenkop, grijzere wenkbrauwstreep en donkerdere oogstreep (vooral achter oog). Lichte keelvlak met rijen zwarte vlekjes, onderste gedeelte keelvlak meest opvallend wit. Oorstreek zwak gevlekt. Onderste helft oogring licht.

BOVENDELEN Mantel, rug en stuit grijs met opvallende donker grijsbruine lengtestrepen, schouder met meer bruin.

ONDERDELEN Borst en middenbuik egaal lichtgrijs. Voorflank roodbruin, achterflank vuilwit met opvallende brede roodbruine strepen. Onderstaartdekveren licht met opvallende zwartige V-vormige top.

VLEUGEL Opvallende donkere baan op vleugel, gevormd door grote dekveren, contrasterend met grijze bovendelen en lichte rand aan slagpennen. Grote dekveren bijna zwart, binnenste (dichtst bij tertials) duidelijk bruiner met weinig opvallende grijzere buitenvlag. Toppen aan buitenste grote dekveren opvallend wit, die aan binnenste grote dekveren opvallend gesleten en bruiner. Middelste dekveren door overhangende schouderveren slecht te zien maar buitenste met opvallende witte top. Slagpennen bruin en gesleten met opvallende lichte buitenvlag, op afstand vooral opvallend bij arm-

pennen; tertials donkerbruin met weinig opvallende gesleten smalle lichte buitenvlag.

STAART Grijsbruin. Lichte toppen aan staartpennen, opvallend in vlucht maar in zit slecht te zien (dan meest opvallend bij middelste pennen).

NAAKTE DELEN Oog bruin. Bovensnavel zwart met geel langs snijrand van mondhoek tot bijna halverwege, ondersnavel geel met zwarte punt. Poot roodbruin.

GEDRAG Veelal foeragerend op bunkers of op veldjes met kort gras, rustig bewegend in horizontale houding. Ook jagend op insecten als Tapuit, soms hangend aan muren. Op 4 mei enkele malen in rondjes hoog opvliegend en volop roepend.

GELUID In vlucht opvallend leeuwerikachtig *djurr*. Aan grond soms (slecht hoorbare) 'subsong', lager dan zang van Heggenmus met fluittonen en krakerige gedeeltes (herinnerend aan zang van Zwarte Roodstaart of Tapuit).

Determinatie

De determinatie van de vogel van Den Helder leverde geen problemen op. Op basis van formaat, roodbruine flanken, lichte gevlekte keel, gele snavelbasis en vluchtroep werden andere soorten uitgesloten – inclusief heggenmussen uit Midden- en Oost-Azië.

De determinatie van de vogel van Terschelling leverde – na aanvankelijke problemen door de slechte waarnemingsomstandigheden – eveneens geen problemen op. Ook hier sluiten formaat, roodbruine flanken, lichte gevlekte keel, gele snavelbasis en vluchtroep andere soorten uit. Uit het feit de vogel soms zong, zou kunnen worden

3 Alpenheggenmus / Alpine Accentor *Prunella collaris*, eerste-zomer, Formerum aan Zee, Terschelling, Friesland, 4 mei 2000 (Eric Koops)

afgeleid dat het een mannetje was. Er dient echter te worden opgemerkt dat vrouwtjes ook zingen (cf Glutz von Blotzheim & Bauer 1985).

Volgens een recente studie door Heer (1999) zijn eerstejaars Alpenheggenmussen in het voorjaar goed van adulte te onderscheiden door het patroon van de grote dekveren. Eerste-zomer vogels hebben gewoonlijk nog juveniele grote dekveren. Vergeleken met adulte grote dekveren zijn deze juveniele veren bruiner (bruinzwart in plaats van glanzend zwart bij adult) en hebben een langwerpige vuilwitte top op de buitenvlag (bij een adulte vogel is de lichte top op de buitenvlag kleiner, minder langgerekt van vorm en helder wit). Hierdoor is bij eerste-zomer vogels vaak contrast zichtbaar tussen de grote dekveren en de middelste dekveren die glanzend zwart zijn en met een helder witte top (als bij adult). Dit verschil is terug te voeren op het feit dat tijdens de (gedeeltelijke) rui naar het zomerkleed adulte vogels zowel de middelste als de grote dekveren ruïen terwijl eerstejaars vogels alleen de middelste dekveren vervangen. Eerstejaars vogels hebben dus oude (gesleten) grote dekveren en bij adulte vogels zijn deze nieuw (vers). Foto's van de vogel van Terschelling tonen bruinige grote dekveren met een langwerpige vuilwitte top die contrasteren met de middelste dekveren die zwarter zijn en een zuiverder witte top hebben. Op basis hiervan kan deze vogel gedetermineerd worden als een eerste-zomer. Leeftijdsbepaling van de vogel van Den Helder is lastiger doordat de foto's hiervan minder detail tonen maar aangezien hierop vuilwitte (niet helder witte) toppen aan de grote dekveren te zien zijn, gaat het hier waarschijnlijk ook om een eerste-zomer vogel.

Verspreiding en voorkomen

De dichtstbijzijnde broedgebieden van Alpenheggenmus bevinden zich in de gebergten van Midden- en Zuid-Europa (Cramp 1988). Dwaalgasten worden met enige regelmaat waargenomen ten westen en noorden van deze broedgebieden (cf Nuiver & van IJendoorn 1987). In Nederland zijn twee eerdere gevallen bekend. Op 16-18 april 1986 werd een vogel waargenomen in de stad Groningen, Groningen. Ruim een maand later, op 27 mei 1986, werd een exemplaar gezien op De Boschplaat, Terschelling (Nuiver & van IJendoorn 1987, van den Berg &

Bosman 1999). De twee gevallen van april-mei 2000 zijn dus het derde en vierde geval voor Nederland.

Evenals in 1986 was er in 2000 sprake van een kleine influx van deze soort in Noordwest-Europa. In 1986 werden buiten de waarnemingen in Nederland ook Alpenheggenmussen gezien op 8-11 mei op Helgoland, Schleswig-Holstein, Duitsland, en op 17 mei te Stenshuvud, Skåne, Zweden (Achtermann & Stühmer 1987, Hirschfeld 1987). In het voorjaar van 2000 werden naast de Nederlandse gevallen Alpenheggenmussen gemeld op 26 april op Helgoland, op 6 mei te St Margaret's, Kent, Engeland, en op 13 mei te Corton, Suffolk, Engeland (Dutch Birding 22: 121, 2000, Limicola 14: 107, 2000; Smith 2000).

Summary

ALPINE ACCENTORS IN DEN HELDER IN APRIL 2000 AND ON TERSCHELLING IN MAY 2000 On 16-17 April 2000, an Alpine Accentor *Prunella collaris* was observed at the upper floors and roof of an apartment building in Den Helder, Noord-Holland, the Netherlands. On 1-4 May 2000, another Alpine Accentor was present on bunkers at Formerum aan Zee, Terschelling, Friesland, the Netherlands. Both were probably first-summer birds. The records constituted the third and fourth for the Netherlands. Both previous records were in the spring of 1986, in the city of Groningen, Groningen, on 16-18 April and on De Boschplaat, Terschelling, on 27 May.

Verwijzingen

- Achtermann, S & Stühmer, F 1987. Eine Alpenbraunelle *Prunella collaris* auf Helgoland. Limicola 1: 53-55.
van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
Cramp, S (redactie) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (redactie) 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 10/1. Wiesbaden.
Heer, L 1999. Zur Alters- und Geschlechtsbestimmung bei der Alpenbraunelle *Prunella collaris*. Ornithol Beob 96: 241-248.
Hirschfeld, E 1987. Sällsynta fåglar i Sverige 1986. Vår Fågelvärld 46: 441-456.
Nuiver, R & van IJendoorn, E J 1987. Alpenheggenmussen in Nederland in voorjaar van 1986. Dutch Birding 9: 162-167.
Smith, R 2000. The Alpine Accentor in Suffolk. Birding World 13: 194-195.

Guido Meeuwissen, Rozengaard 2, 9753 BL Haren, Nederland (meeuwissenbuis@wanadoo.nl)

Arie Ouwerkerk, p/a Lergerbosweg 2, 8896 JM Terschelling-Hoorn, Nederland
(a.ouwerkerk@sbb.agro.nl)

Roy Slaterus, Patiëntiestraat 3, 2011 DL Haarlem, Nederland (rslaterus@hotmail.com)

Steltstrandloper in Noord-Holland in juli 2000

Op zaterdagmiddag 22 juli 2000 ging ik, na een ochtend zeetrek tellen te Katwijk, Zuid-Holland, weer eens naar De Putten bij Camperduin, Noord-Holland. Ik hoopte er iets bijzonders te ontdekken tussen de aanwezige Goudplevieren *Pluvialis apricaria*. Omdat er op de weilanden niet veel te beleven viel posteerde ik mijn auto aan de noordkant van De Putten, om vanuit deze 'onnatuurlijke' schuilhut de sterns en steltlopers af te speuren. Er zaten een paar 100 adulte en juveniele Grote Sterns *Sterna sandvicensis* die daar in juli dagelijks te bewonderen zijn. Ook liepen er een paar steltlopers tussen de begroeide eilandjes te foerageren. Ik kreeg een Krombekstrandloper *Calidris ferruginea* in mijn telescoopbeeld die nog nagenoeg in zomerkleed was. Mijn aandacht werd echter getrokken door de steltloper die ernaast liep. De vogel viel op omdat hij een afwijkend verenkleed had en wat hoger op de poten stond dan de Krombekstrandloper. Verder vielen direct de langere snavel en lichte wenkbrauwstreep op. Terwijl ik nog bezig was verdere details van de vogel in mij op te nemen, vloog hij plotseling op, de Krombekstrandloper alleen achterlatend. De vogel vloog voor mij langs en boog daarna af naar het zuidelijke deel van De Putten. Gelukkig kon ik hem goed volgen met mijn verrekijker en ik zag dat hij in de uiterste hoek landde. In de vlucht vielen de witte stuit en het ontbreken van een vleugelstreep op. Ook staken de poten een flink stuk uit voorbij de staart. Op grond van de waargenomen kenmerken dacht ik direct aan een Steltstrandloper *Micropalama himantopus* maar alvorens alarm te slaan wilde ik eerst proberen de vogel terug te vinden om meer details te checken.

Ik reed naar het parkeerterrein aan de zuidkant van De Putten en parkeerde mijn auto vlak naast het hek langs de weg. Er zaten niet al te veel steltlopers en 'mijn vogel' liep op c 50 m afstand tussen twee Rosse Grutto's *Limosa lapponica*. Gelukkig had ik mijn camera paraat en maakte een achttal opnames. Tevens maakte ik ter plaatse een schets. Vervolgens kon ik door de telescoop vaststellen dat de vogel olijfgroene poten, zwartachtige schouderveren met een lichte rand en egaal grijze vleugeldeken had. Ik raadpleegde Hayman et al (1986) en Svensson et al (1999) en was zo goed als zeker dat het een Steltstrandloper betrof. Het enige dat mij niet lekker zat was de niet zo duidelijke dwarsbandering op de onderzijde, een kenmerk dat ik wel gezien

had bij het exemplaar in juli 1998 bij Rhenen, Utrecht. Terwijl dit mij nog bezig hield, vloog de vogel weer zonder aanwijsbare reden op en verdween dit keer over de Hondsbossche Zee-wering uit zicht. Alvorens het nieuws te verspreiden, wilde ik nog snel telefonisch ruggespraak hebben met een vogelmaat. Ik kreeg Kees de Vries aan de telefoon en deed mijn relaas. Ook hij kwam op grond van de door mij beschreven kenmerken alleen uit op Steltstrandloper. Al het voorgaande had alles bij elkaar hooguit 20 minuten geduurd en ik zocht contact met Remco Hofland, de beheerder van de Dutch Birding-vogellijn, om mijn waarneming door te geven. Ook hem informeerde ik over alle door mij waargenomen kenmerken en ik meldde de waarneming om c 16:00 via het semafoonsysteem. Omdat de vogel voorgoed verdwenen leek en omdat ik de kenmerken thuis nog eens goed wilde bestuderen, gaf ik hem door als 'zeer waarschijnlijke Steltstrandloper in overgangskleed' – je wordt voorzichtiger als je bijna 50 bent! Met een vijftal toegesnelde vogelaars bleef ik nog een paar uur tevergeefs zoeken. Het zou goed kunnen dat de Steltstrandloper op deze dag was aangekomen in De Putten omdat hij er druk heen en weer vloog en snel weer vertrok.

's Avonds, na bestudering van meer literatuur en de video-opnamen van de Steltstrandloper van 1998 (Plomp et al 1999), was ik 100% zeker van de determinatie en wist ik mij gelukkig met de waarneming van de tweede Steltstrandloper van Nederland! Helaas had ik er niemand van mee kunnen laten genieten en ik hoopte dat in ieder geval de foto's redelijk zouden uitvallen.

De volgende dag toog ik weer naar Noord-Holland, dit keer in gezelschap van RH en Teus Luijendijk. Tot laat in de middag waren we in de weer: Camperduin, De Putten, Den Oever, ondergelopen bollenvelden, al het bekende werk. Heel veel steltlopers maar helaas geen spoor van de Steltstrandloper. Met het gevoel 'klaar' te zijn, gingen we naar huis. Groot was de opwinding toen een kwartier later, om c 16:45, de melding kwam dat de Steltstrandloper tóch was teruggevonden door Mark Renes op een bollenveld langs de Belkmerweg tussen Sint Maartenszee en Callantsoog, Noord-Holland! De vogel verdween hier voordat meer vogelaars ter plekke waren maar werd even later teruggevonden op een bollenveld bij 't Zand, Noord-Holland, door Sietse Bernardus en Jan Bisschop. Hier kon hij kort bekeken worden door een aantal toegesnelde vogelaars maar hij vloog vrij snel weer op richting het eerste bollenveld. Hier von-

den Bart Bos, Justin Jansen en Patrick Palmen hem gelijktijdig terug rond 19:00 en vond de vogel eindelijk rust: tot donker liet hij zich hier door c 100 vogelaars goed bekijken tussen enkele 100-en steltlopers, vooral Kemphanen *Philomachus pugnax*.

De volgende ochtend, 24 juli, werd de Steltstrandloper hier nog gezien van 06:30 tot 06:45 door Roland van der Vliet. Toen werd het waterpeil op het bollenveld kunstmatig verhoogd en zochten veel steltlopers een goed heenkomen elders. Ondanks intensief zoeken gedurende de rest van de dag werd de vogel niet meer teruggevonden. Op 31 juli was er nog een melding van een Steltstrandloper bij Julianadorp, Noord-Holland, maar deze waarneming kon niet door meerdere vogelaars bevestigd worden.

De beschrijving is opgesteld aan de hand van mijn veldaantekeningen en foto's (22 juli), aantekeningen van Enno Ebels (23 juli) en RvdV (24 juli), video-opnamen van TL en Dirk Moerbeek (23 juli) en foto's van Sietse Bernardus (23 juli) (cf Dutch Birding 22: 235, plaat 229, 243, plaat 242-243, 2000).

GROOTTE & BOUW Grootte vergelijkbaar met Krombekstrandloper; duidelijk kleiner dan mannetje Kemphaan en recht van voren gezien duidelijk slanker en met langere/slankere hals. In directe vergelijking met Krombekstrandloper c 3 cm hoger op poten met langere tarsus en tibia en met langere snavel. Snavel lang met lichte kromming en afbuiging aan punt; kromming vergelijkbaar met Krombekstrandloper maar 'rechtere' inplant bij kop dan bij Krombekstrandloper.

4 Steltstrandloper / Stilt Sandpiper *Micropalama himantopus*, adult (links), met Rosse Grutto / Bar-tailed Godwit *Limosa lapponica*, De Putten, Camperduin, Noord-Holland, 22 juli 2000 (Jan Wierda)

In vlucht poten enkele centimeters voorbij staart stekend. In zit vleugelpunten net voorbij staart stekend.

KOP & HALS Kruin donker met iets lichtere middenbaan, uitlopend naar achterkop. Wenkbrauwstreep licht en opvallend, zowel voor als achter oog. Oorstreek en nek grijs, bij gunstige waarnemingsomstandigheden en op foto's ook roodbruin waas op oorstreek zichtbaar.

BOVENDELEN Bruingrijs met aantal zwartachtige schouderveren. Schouderveren met lichte rand, rommelige lichte 'V' op bovendelen vormend. Stuit wit.

ONDERDELEN Borst, buik, flank en onderstaart licht met onder gunstige omstandigheden (en op videobeelden) vage donkere dwarsbandering zichtbaar, met name op borst en flank. Onderstaartdekveren niet of nauwelijks getekend.

VLEUGEL Bovenvleugel in vlucht egaal grijsbruin, zonder zichtbare vleugelstreep. Gesloten vleugel met egaal grijze dekveren. Ondervleugel licht.

STAART Bovenstaart licht grijsachtig, zonder duidelijk donkerder centraal deel. Staart donkerder dan witte stuit. Onderstaart iets donkerder dan bovenstaart.

NAAKTE DELEN Oog donker, snavel donker, poot olijfgroen.

GEDRAG Regelmatig in diep water foeragerend, tot aan buik in water. Op 23 juli vooral optrekkend met Kemphanen.

De combinatie van grootte, witte stuit, lichte wenkbrauw, lange licht gebogen snavel en lange olijfgroene poten past alleen op Steltstrandloper. De enige andere mogelijkheid, Krombekstrandloper, valt onder meer af door de (in directe vergelijking) langere poten en langere snavel en verder door de lichte wenkbrauwstreep, de bandering op de onderzijde en het ontbreken van

5 Steltstrandloper / Stilt Sandpiper *Micropalama himantopus*, adult (rechts), met Kemphaan / Ruff *Philomachus pugnax*, Sint Maartenszee, Noord-Holland, 23 juli 2000 (Teus J C Luijendijk)

een vleugelstreep. Op basis van de zwarte schouderveren en dwarsbandering op de onderzijde gaat het om een adulte vogel. Het feit dat de bandering op de onderzijde niet erg uitgesproken was kan duiden op het feit de vogel begonnen was met de rui van zomer- naar winterkleed; in winterkleed is de onderzijde licht met grijze streping. Ook het onregelmatige patroon op de bovendelen (met verspreide veren met donker centrum en meer egale grijze veren) duidt op de rui naar winterkleed, evenals het ontbreken van opvallende roodbruine tekening op de kop en schouderveren. Een vogel in eerste zomerkleed lijkt meer op een adulte vogel in winterkleed.

Dit is het tweede geval van Steltstrandloper voor Nederland. Het eerste geval betrof een adult in de Blauwe Kamer bij Rhenen op 24 juli 1998 (Vink et al 1999). De overeenkomst in datum van beide waarnemingen is frappant. Gezien de zeldzaamheid van Steltstrandloper als dwaalgast op het Europese vasteland is het niet uitgesloten dat beide waarnemingen op dezelfde terugkerende vogel betrekking hebben. Voor informatie over verspreiding en voorkomen en eerdere gevallen in Europa wordt verwezen naar Vink et al (1999).

Dank gaat uit naar de bewoners van de Belkmerweg via wiens erf en land vogelaars toestemming kregen om het ondergelopen bollenveld te bereiken.

Summary

STILT SANDPIPER IN NOORD-HOLLAND IN JULY 2000 On 22-24 July 2000, an adult Stilt Sandpiper *Micropalama himantopus* was observed at three subsequent localities in Noord-Holland, the Netherlands. The bird was an adult moulting to winter plumage. It was photographed and videoed and seen by c 100 observers. This is the second record for the Netherlands; the first was as recent as 24 July 1998 at Rhenen, Utrecht, and also concerned an adult.

Verwijzingen

- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Londen.
- Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, ter Ellen, R, Opperman, E & van den Berg, A B 1999. Dutch Birding video-jaaroverzicht 1998. Videocassette. Woerden.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. Londen.
- Vink, A, Janse, M & Wiegant, W M 1999. Steltstrandloper in Blauwe Kamer in juli 1998. Dutch Birding 21: 333-336.

Jan Wierda, Centaurstraat 30, 2162 XZ Lisse, Nederland (jan.wierda@12move.nl)

Varia

Amsterdam and its albatross

In the competition for 'loneliest place in the world', the island of Amsterdam must be ranked among the toughest contenders. Situated in the Indian Ocean at 37:50 S, 77:35 E, the nearest piece of land is the small (7 km²) and uninhabited neighbouring island of Saint-Paul, c 80 km to the south-east. Other 'nearby' islands are the Kerguelen at 1200 km, Crozet Islands at 2300 km and La Réunion at 2860 km. It lies almost midway between southern Africa (at 4300 km) and Australia (at 3400 km). Amsterdam measures c 55 km² and consists of one large volcanic peak rising up from the sea, reaching a height of 881 m. The island was discovered in 1522 by Sebastian del Cano; the first people to set foot on

land were, in 1696, the party of Dutch VOC-captain Willem Hesselsz de Vlamingh from Vlieland, Friesland. There are no permanent inhabitants on the island but there is a meteorological and scientific research station with an average population in recent years of 15-20 men (and, since 1999, also the odd woman). Most of them stay for a year, seldom up to 18 months – longer is not allowed. They are housed in c 20 gloomy sheds that make up the 'capital'. Due to the enormous distances, the island cannot be reached by aeroplane or helicopter from any mainland and is only served by boat two to three times a year. Politically, Amsterdam Island is part of the district 'Terres Australes et Antarctiques Françaises' (TAAF) and, as a consequence, most visiting scientists are French. The journalist and

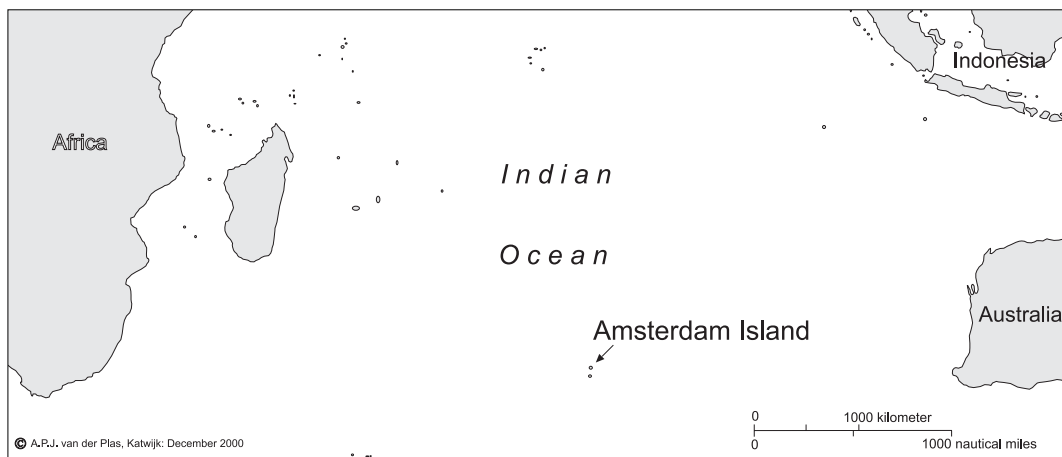

FIGURE 1 Position of Amsterdam Island in Indian Ocean at 37:50 S, 77:35 E

author Alfred van Cleef was the first Dutchman ever to visit the island in modern times and published his once-in-a-lifetime experience in *Het verdwaalde eiland* ('The Misplaced Island', van Cleef 1999). Van Cleef: 'The island has rarely been visited by others than those pursuing scientific research and, being a Dutchman with – frankly – no special reason to go there other than the desire to personally experience the island's ultimate remoteness, my plan for a visit to the island seemed destined to fail. However, after a long and arduous process leading me into the deepest corners of French bureaucracy, I finally succeeded. Pretending that retracing the footsteps of captain de Vlamingh was the professional purpose of my visit and with some help offered by higher diplomacy, I finally got permission to join a crew that was going to stay on the island for several months in 1997/98. As a result, I stayed for three months with 36 other men in voluntary isolation on this windswept outpost of civilization'.

Amsterdam has become famous as far as its wildlife is concerned for its ace in one of those other global competitions, that of 'rarest seabird of the world'. With a world population of c 65 estimated individuals in the mid-1980s and a census of 11 (in 1988), 17 (1996), 21 (1999) and 15 (2000) breeding pairs, Amsterdam Albatross *Diomedea amsterdamensis* is by far the rarest albatross. Second on the list is Short-tailed Albatross *D. albatrus* with an estimated 174 pairs (Jouventin et al 1989, Weimerskirch et al 1997, Gales 1998, Tickell 2000, Henri Weimerskirch in litt). As one of the rarest of all seabirds it is only

rivalled by such enigmatic species as Mascarene Petrel *Pterodroma aterrima*, Magenta Petrel *P. magentae*, Zino's Petrel *P. madeira*, Bermuda Petrel *P. cahow*, Fiji (MacGillivray's) Petrel *Pseudobulweria macgillivrayi* and Chinese Crested Tern *Sterna bernsteini*; the latter species was only recently (June 2000) rediscovered in the South China Sea (Yen et al 2000). In the early 1980s, only five breeding pairs of Amsterdam Albatross were counted; since then a steady growth of c 3.5% per year has increased the population to the current level (Henri Weimerskirch in litt).

Amsterdam Albatross was described as a new species to science in 1983 (Roux et al 1983), just in time to be included in 'last minute – stop press' style in Harrison's (1986) guide to the seabirds of the world. The first time breeding 'large albatrosses' were reported on the island was three decades earlier when a photograph of one bird on the nest in April 1951 was published (Paulian 1953). In 1955/56, remains were found of several albatrosses, with measurements not fitting the most likely species to be encountered here on geographic grounds, Wandering Albatross *D. exulans*. Albatrosses were again observed in 1968; in 1978-79, nests were found for the first time. Only in the early 1980s, birds started to be well studied, resulting in the conclusion that they belonged to a hitherto undescribed species (Roux et al 1983). The remains (head and wing) of one bird killed by natural causes and found on 28 March 1982 were deposited as the type specimen at the Muséum Nationale d'Histoire Naturelle in Paris, France. No other speci-

6 Amsterdam Albatross / Amsterdameilandalbatros *Diomedea amsterdamensis*, Amsterdam Island, Indian Ocean, 1994 (Yann Tremblay) **7** Cape d'Entrecasteaux, Amsterdam Island, Indian Ocean, 20 January 1998 (Alfred van Cleef) **8** Amsterdam Albatross / Amsterdameilandalbatros *Diomedea amsterdamensis*, Amsterdam Island, Indian Ocean, 5 January 1998 (Alfred van Cleef)

9 Amsterdam Albatrosses / Amsterdameilandalbatrossen *Diomedea amsterdamensis*, Amsterdam Island, Indian Ocean, January/February 1994 (Yann Tremblay)

10 Amsterdam Albatrosses / Amsterdameilandalbatrossen *Diomedea amsterdamensis*, Amsterdam Island, Indian Ocean, March/April 1994 (Yann Tremblay)

mens have been collected or are known to exist. Apart from two observations at sea in July 1982 close to Amsterdam itself, no records outside the tiny breeding area are known. Photographs of the species are scarce but were published in the articles by Roux et al (1983; two photographs) and Jouventin et al (1989; two), as well as in Harrison (1987; two), Enticott & Tipling (1998; two) and Tickell (2000; one).

Amsterdam Albatross is most closely related to Wandering Albatross (Nunn & Stanley 1998) and strongly resembles some forms of that species. There are, however, a number of consistent differences separating it from Wandering as well as Royal Albatrosses *D. epomophora*. These include, on average, a smaller size; a darker brown plumage, especially on head and upperparts (resembling immature Wandering Albatross); a pale bill with darker tip and dark cutting edge to the upper mandible; a different colour of the eyelid; and a more extensive black leading edge to the underwing where it joins the body.

More detailed information about the biology of this species was published after more years of study by Jouventin et al (1989). In that study, details are given about the nesting sites, which are all situated in an area of c 170 ha on the central plateau of the island, between altitudes of 470 and 640 m. This is the only area of the island free of descendants of the cattle that were once introduced, left behind after a failed attempt of the French Heurtin family to permanently settle on the island. From bones found, it may be assumed that Amsterdam Albatross was more widespread and more common before the influence of Man hit the island. The reproduction rate is low, as in all albatrosses; each breeding pair on average produces one egg every 1.8 years and one fledgling every 2.4 years. Young birds leave the island and do not return until they are four years of age, in most cases not even before their sixth or seventh year. Birds may have to be nine years of age before they start breeding. Timing of breeding is different from both closely related species, with eggs being laid between 12 February and 8 March, instead of November–December (Royal Albatross) and December–January (Wandering Albatross). A single Wandering Albatross visited the albatross colony on Amsterdam Island for a few years in the late 1990s but no (mixed) breeding took place, probably because it arrived too early in the breeding season (Henri Weimerskirch in litt).

Only rarely, people visit the breeding areas of the albatrosses, and van Cleef only met the rare

albatross twice. Van Cleef: 'During my stay on the island, I visited the higher grounds only on a few occasions. Often, the stormy winds and heavy rains prevented a hike up the mountain and most temporary residents of the island did not bother to explore the area outside the base, which made it difficult to find company (necessary for safety reasons). During these few wanderings, I often encountered the numerous Indian Yellow-nosed Albatrosses *D. chlororhynchos bassi* breeding on the island but visited only twice the high plateau where the Amsterdam Albatrosses can be found on their nests; on one of these memorable occasions, I took some photographs.'

Amsterdam Island holds only a limited number of breeding bird species and several may have become extinct, sharing the fate of so many species on ocean islands that suffered from alien predators or hunting sealers, whalers, fishermen and other sailors. One of these extinct species is Amsterdam Island Duck *Anas marecula*, a teal-sized flightless duck first described by Olsen & Jouventin (1996).

I sincerely thank Alfred van Cleef for his help in writing this note and for the use of his photographs; his publisher, J M Meulenhoff from Amsterdam, the Netherlands, is kindly thanked for their co-operation. Frédéric Jiguet and Henri Weimerskirch are acknowledged for supplying additional information and Yann Tremblay kindly supplied additional photographs. André van der Plas prepared the map.

References

- van Cleef, A 1999. Het verdwaalde eiland – Amsterdam op 37°50' zuiderbreedte. Amsterdam.
- Enticott, J & Tipling, D 1998. Photographic handbook of the seabirds of the world. Revised edition. London.
- Gales, R 1998. Albatross populations: status and threats. In: Robertson, G & Gales, R, Albatross biology and conservation, Chipping Norton, pp 20–45.
- Harrison, P 1986. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.
- Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. London.
- Jouventin, P, Martinez, J & Roux, J-P 1989. Breeding biology and current status of the Amsterdam Island Albatross *Diomedea amsterdamensis*. Ibis 131: 171–182.
- Nunn, G B & Stanley, S E 1998. Body size and rates of cytochrome *b* evolution in tube-nosed seabirds. Mol Biol Evol 15: 1360–1371.
- Olson, S L & Jouventin, P 1996. A new species of small flightless duck from Amsterdam Island, southern Indian Ocean (Anatidae, *Anas*). Condor 98: 1–9.

- Paulian, P 1953. Pinnipèdes, cétacés et oiseaux des îles Kerguelen et Amsterdam. Mém Inst Scient Madagascar, A, 8: 111-234
- Roux, J-P, Jouventin, P, Mougou, J-L, Stahl, J-C & Weimerskirch, H 1983. Un nouvel albatros *Diomedea amsterdamensis* n. sp. découvert sur l'île d'Amsterdam (37° 50'S, 77° 35'E). Oiseau Rev Fr Ornithol 53 (NS): (V) 1-11.
- Tickell, W L N 2000. Albatrosses. Mountfield.
- Weimerskirch, H, Brothers, N & Jouventin, P 1997. Population dynamics of wandering albatrosses *Diomedea exulans* and Amsterdam albatross *D. amsterdamensis* in the Indian Ocean and their relationships with long-line fisheries: conservation implications. Biol Conserv 79: 257-270.
- Yen, J, Ebels, E B & Kok, D 2000. DB Actueel: Chinese Crested Tern rediscovered. Dutch Birding 22: 248-249, 291.

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Netherlands (ebels@wxs.nl)

Falkland Islands

The Falkland Islands are situated in the South Atlantic Ocean, c 500 km north-east of the nearest part of mainland South America, the tip of Tierra del Fuego, Chile. The Falkland Islands consist of two large islands, West Falkland and East Falkland, and over 700 smaller islands; the total land surface is c 12 200 km². Only the larger islands are inhabited and the total resident population is only 2100 humans, of which c 1500 live in the capital Stanley. They are far outnumbered by the numerous breeding birds and other wildlife on the islands and it is for this wildlife that the Falkland Islands are most famous – although many people will remember the islands because of the Falkland War in 1982 when Argentina and Britain disputed their territorial claims on the islands and through which the British control was strongly re-established. Since the war, more people have been able to visit the islands and there have been increased efforts by both residents and visiting naturalists to study, survey and protect the wildlife. Over 200 bird species have been recorded on the islands; many of these are migrants or vagrants from mainland South America. More than 60 species breed, including two currently recognized endemic species and at least 12 endemic subspecies, several of which may also deserve specific status. Several of the characteristic breeding species are illustrated here with photographs taken during a six-week visit from mid-December 1990 to early February 1991 by Diana Colijn, René Pop, Hans Roersma and Theo Roersma. During their stay, they spent two weeks on New Island, together with Rinie van Meurs who was then a temporary resident on that island and who published some of his best Falkland photographs in van Meurs (2000). Some brief information describing the status and characteristics of these species is added, mainly based on Woods (1988) and

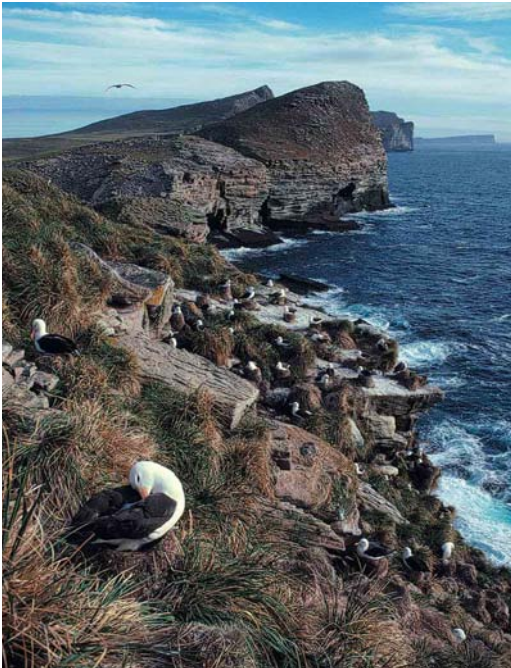
Woods & Woods (1997). Note, however, that English and scientific names here follow Sibley (1996). Getting to the Falkland Islands is quite an experience: the 28-hour flight starts at the Royal Air Force base Brice Norton near London and offers extremely basic comfort. However, it includes a bonus stopover at Ascension Island – giving just enough time to 'list' Ascension Frigatebird *Fregata aquila*. Once on the Falkland Islands, the inhospitable climate and basic accommodation make birding hard work. A long stay is recommended, not only because getting to more remote parts of the islands may be time consuming but also because stormy weather can sometimes make birding impossible for several consecutive days.

At least 15 species of wildfowl breed on the Falkland Islands: one swan (Black-necked Swan *Cygnus melanocorypha*), five geese (including introduced feral domestic goose) and nine ducks. Of these, one is endemic, Falkland Steamer Duck *Tachyeres brachypterus*. With an estimated 9000-16 000 breeding pairs this is a common species which can be found in all coastal areas. It is one of the four species of steamer duck, which are confined to southern South America. Three species are flightless; the only one capable of flight, aptly named Flying Steamer Duck *T. patagonicus*, also breeds in the Falkland Islands but is much rarer (200-400 breeding pairs) and breeds more inland.

Five penguin species are known to breed and about a handful more have been recorded as vagrants. Of the breeding penguins, King Penguin *Aptenodytes patagonicus* is restricted to c 10 breeding sites and the total population is estimated at 100-200 pairs. This resident species lays only one egg and the total breeding cycle lasts more than a year. In contrast, Rockhopper Penguin *Eudyptes chrysocome chrysocome* is the most common breeding bird of the islands with a population of at least half a million pairs; despite

11 Falkland Steamer Duck / Falklandbooteend *Tachyeres brachypterus*, Kidney Island, Falkland Islands, January 1991 (René Pop) **12** Black-browed Albatrosses / Wenkbrauwwalbatrossen *Diomedea (melanophris) melanophris*, New Island, Falkland Islands, January 1991 (René Pop) **13** Turkey Vultures / Roodkopgieren *Cathartes aura falklandicus*, New Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

14 Rockhopper Penguins / Rotspinguïns *Eudyptes chrysocome chrysocome*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

15 King Penguins / Koningspinguïns *Aptenodytes patagonicus*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

these large numbers, a serious decline has been noted over the last 60 years. Rockhopper Penguins are migrants that spend the austral winter at sea. They lay two eggs but the first egg is always smaller and this chick is rarely reared to fledging.

Two species of grebe breed on the islands. Silvery Grebe *Podiceps occipitalis* often breeds in small colonies and most of them on East Falkland, a few 100 pairs in total. The subspecies occurring in the Falkland Islands, *P. o. occipitalis*, is also widespread in Chile and Argentina; the distinctive Andean race *P. o. juninensis* should perhaps better be classed as a separate species. The endemic Falkland Grebe *Rollandia (rolland) rolland* is a distinctive large subspecies of South America's White-tufted Grebe *R. (r.) chilensis/morrisoni* that may well deserve specific status. Often, both grebes can be found together at the numerous freshwater lakes.

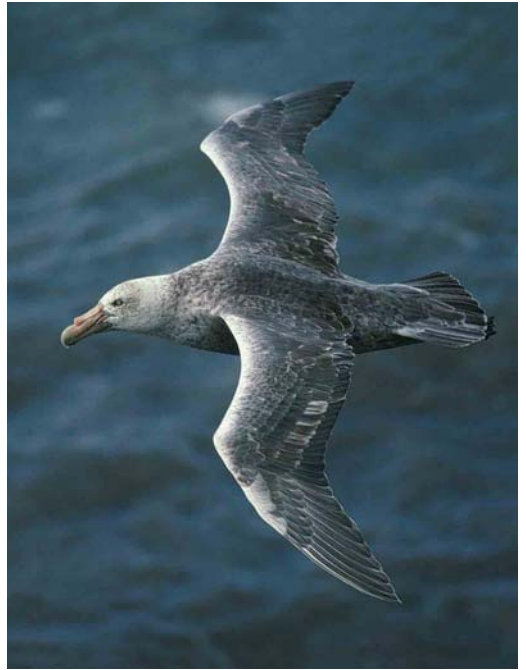
Seabirds are abundant, both as breeding birds and as non-breeding visitors to Falkland waters. At least 10 tubenose species can be found breeding. Of these, Black-browed Albatross *Diomedea (melanophris) melanophris* is by far the most numerous with more than 300 000 pairs. More than 75% of the world population breeds on the Falkland Islands. The Falkland population of Southern Giant Petrel *Macronectes giganteus* is estimated at 5000-10 000 pairs. Although the rare white morph of this species is occasionally seen offshore (only two were noted during the six-week stay in 1990-91), all breeding birds are of the common dark morph. They can be observed wherever there is something to scavenge and are particularly fond of dead sheep. Northern Giant Petrel *M. halli* is a rare visitor of which breeding has been suspected but so far not proven. More than 1000 pairs of White-chinned Petrel *Procellaria aequinoctialis* breed in two or more colonies and form a small outpost compared with the c 2 000 000 breeding pairs on South Georgia, almost 1500 km east of the Falkland Islands. Birds breed in the austral summer but can be seen at sea throughout the year, although they are less common in winter. Two species of prion breed on the islands. Fairy Prion *Pachyptila turtur* is restricted to Beauchêne Island, 80 km south of East Falkland, probably with up to 10 000 pairs. More numerous is Slender-billed Prion *P. belcheri*, with estimated breeding numbers of 50 000-100 000 pairs; however, the only accessible site to observe this species is New Island, the most westerly island of the Falkland Islands. Most Slender-billed Prions

are believed to migrate northwards during winter although some remain in Falkland waters all year. Throughout the year, small numbers of non-breeding Broad-billed Prions *P. vittata* also occur around the islands.

Only five raptor species breed on the islands. Most characteristic are the two caracaras, Striated *Phalacrocorax australis* and Southern Crested Caracara *Caracara plancus*. The world population of Striated Caracara is almost completely confined to the Falkland Islands although a few breed on islands off Tierra del Fuego. With a current population of almost 1000 pairs, the species has increased since the 1960s but is still listed as 'near-threatened' because of its restricted range. Southern Crested Caracara, on the other hand, occurs throughout southern South America, north to the Amazon basin. This species breeds more widespread on the Falkland Islands than Striated Caracara but its Falkland population is estimated to be comparable in size. Despite over a century of heavy persecution, Turkey Vulture *Cathartes aura* is still common, with 1900-3600 breeding pairs. This species is widespread from Canada to Tierra del Fuego; the subspecies *C. a. falklandicus* occurs in large parts of South America.

Shorebirds are rather scarce as breeding birds, with five species represented: two oystercatchers (Magellanic Oystercatcher *Haematopus leucopodus* and Blackish Oystercatcher *H. ater*), two plovers (Two-banded Plover *Charadrius falklandicus* and Rufous-chested Plover *C. modestus*) and one snipe (Magellanic Snipe *Gallinago magellanica*). Rufous-chested Plover is a very common breeder found all over the islands, including several offshore islands. However, the estimated 11 000-21 000 breeding pairs form only a small proportion of the world population that is confined to southern South America. The snipe is a widespread breeding bird but has suffered a significant decline caused by the abundance of feral domestic cats. Several other shorebirds occur as vagrants or non-breeding visitors, including familiar Nearctic species such as White-rumped Sandpiper *Calidris fuscicollis* (common) and Pectoral *C. melanotos* and Baird's Sandpiper *C. bairdii* (both vagrants).

Perhaps surprisingly, only one species of jaeger, three gulls and one tern can be found as breeding birds. Brown Skua *Stercorarius antarcticus* is a common and widespread species, mostly found scavenging the coasts or attacking other seabirds. Two closely related species, South Polar Skua *S. maccormicki* and Chilean Skua *S. chilensis*, only occur as rare visitors or migrants al-

16 Black-browed Albatross / Wenkbrauwwalbatros *Diomedea (melanophris) melanophris*, New Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop) **17** Southern Giant Petrel / Zuidelijke Reuzenstormvogel *Macronectes giganteus*, adult, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop) **18** Silvery Grebes / Zilverfuten *Podiceps occipitalis occipitalis*, Sea Lion Island, Falkland Islands, February 1991 (René Pop)

19 Slender-billed Prion / Dunbekprion *Pachyptila belcheri*, New Island, Falkland Islands, December 1990
(René Pop)

20 Southern Giant Petrel / Zuidelijke Reuzenstormvogel *Macronectes giganteus*, immature killing Upland Goose /
Magelhaengans *Chloephaga picta*, New Island, Falkland Islands, January 1991 (René Pop)

21-22 White-chinned Petrel / Witkinstormvogel *Procellaria aequinoctialis*, Kidney Island, Falkland Islands, January 1991 (René Pop)

23 Striated Caracara / Falklandcaracara *Phalcoboenus australis*, near colony of Gentoo Penguin / Ezelspinguïn *Pygoscelis papua*, New Island, Falkland Islands, January 1991 (René Pop) **24** Southern Crested Caracaras / Zuidelijke Kuifcaracara's *Caracara plancus*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)
25 Rufous-chested Plover / Patagonische Plevier *Charadrius modestus*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

26 Brown Skuas / Subantarktische Grote Jagers *Stercorarius antarcticus*, New Island, Falkland Islands, January 1991
(René Pop)

27 Magellanic Snipe / Magelhaensnip *Gallinago magellanica*, New Island, Falkland Islands, January 1991
(René Pop)

28 South American Terns / Zuid-Amerikaanse Visdieven *Sterna hirundinacea*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

29 Falkland Thrush / Falklandlijster *Turdus falcklandii falcklandii*, Saunders Island, Falkland Islands, December 1990 (René Pop)

30 Cobb's Wren / Falklandwinterkoning *Troglodytes cobbi*, Kidney Island, Falkland Islands, January 1991
(René Pop)

31 Canary-winged Finch / Magelhaengors *Melanodera melanodera melanodera*, Saunders Island, Falkland Islands,
December 1990 (René Pop)

32 Long-tailed Meadowlark / Grote Weidespreeuw
Sturnella loyca falklandica, Western Falkland, Falkland
Islands, January 1991 (René Pop)

33 Blackish Cinclodes (or Tussacbird) / Zwarte
Wipstaart *Cinclodes antarcticus antarcticus*, Sea Lion
Island, Falkland Islands, February 1991 (René Pop)

though the latter can be suspected of breeding. Photographs taken during the six-week stay of two breeding gull species, Dolphin Gull *Larus scoresbii* and Brown-hooded Gull *L. maculipennis*, were published in Sangster (1999). South American Tern *Sterna hirundinacea* is a common colonial breeder with an estimated population of 6000-12 000 pairs; most birds are absent during the austral winter. This species occurs widespread along both coasts of mainland South America. Three other terns, Common *S. hirundo*, Arctic *S. paradisaea* and Antarctic Tern *S. vittata* only occur as vagrants or non-breeding visitors.

Passerines are represented by 12 breeding species, one of which (House Sparrow *Passer domesticus*) is non-native. The only endemic species is Cobb's Wren *Troglodytes cobbi* – a recent upgrading of what was formerly treated as a subspecies of House Wren *T. aedon*. This species is restricted to a scattering of small offshore islands. Blackish Cinclodes (or Tussacbird) *Cinclodes antarcticus* occurs more widely but has suffered strongly from introduced cats and rats. Despite these introduced competitors, it is by far the most numerous passerine of the islands, with

an estimated population of 15 000-28 000 breeding pairs. Its favourite habitat are the often more than man-high stands of Tussac grass *Parodiochloa flabellata* that cover parts of the islands – hence its more widely-known name 'Tussac-bird'. Although rather non-descript, its inquisitive behaviour makes it a popular bird with visitors and photographers; the bird in the photograph is busy taking its meal from the wound of a living Elephant Seal *Mirounga leonina*. The subspecies *C. a. antarcticus* is restricted to the Falkland Islands; *C. a. maculirostris* differs in size and bill shape and only occurs on islands south of Tierra del Fuego. Less numerous but more conspicuous is Dark-faced Ground-tyrant *Muscisaxicola macloviana macloviana* because it closely associates with human settlements and cattle. Austral Thrush *Turdus falcklandii* occurs throughout southern South America; the subspecies *T. f. falcklandii* (Falkland Thrush) is endemic to the Falkland Islands. It is a highly adaptive species and can be found in a variety of habitats. Its population is estimated at 4000-8000 pairs. Canary-winged Finch *Melanodera melanodera* can be found almost everywhere on the islands;

the Falkland subspecies *M m melanodera* seems to be doing much better than the declining continental subspecies *M m princetoniana*. The most colourful bird of the islands must be Long-tailed Meadowlark *Sturnella loyca* with its brilliant red throat and breast, especially in the males. The endemic Falkland subspecies *S l falklandica* has a much longer and heavier bill than the three other subspecies occurring in southern South America. With its population of 6000-10 000 pairs, it is common and widespread and does not seem to be under any threat.

René Pop, Landbouwstraat 6, 1786 AL Julianadorp, Netherlands (pop.en.p@wxs.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Netherlands (ebels@wxs.nl)

Brieven

Bates' Swifts in Cape Verde Islands?

On 22 February 1999, between 12:00 and 13:00, Hugues Dufourny and Kris De Rouck observed four swifts which they could not identify immediately at Rabil Lagoon, Boavista, Cape Verde Islands. They were picked out by the apparent small size and a strong blue gloss on especially the upperwings. Because the four similar-looking swifts sometimes approached us up to 5 m, we managed to make a single photograph. Although the blue gloss is not visible, it shows the compact built, the rather dark throat and the absence of white in the plumage. The following description was taken.

SIZE & STRUCTURE Size like small Common Swift *Apus apus* but no direct comparison possible.

HEAD Black to velvet-black (depending on light). Chin and throat paler with fine darker spots, causing colour of chin and throat to grade into dark colour of breast and belly.

BODY Black to velvet-black. Breast and belly blackish.

UPPERWING Blackish with strong bluish gloss as in Barn Swallow *Hirundo rustica*; gloss strongest on primaries.

UNDERWING Underwing-coverts blackish. Remiges paler than coverts. Outer primaries darker, slightly contrasting with inner ones (but contrast less obvious than in Pallid Swift *A pallidus*).

The combination of long sickle-shaped wings, rather long, forked tail and behaviour made it clear that the swifts belonged to the genus *Apus*. The only similar genera are *Schoutedenapus* and *Cypsiurus*. *Schoutedenapus* (two species, of

References

- van Meurs, R 2000. Polar odyssey, voyages in the Arctic and Antarctic. Rosmalen.
- Sangster, G 1999. Relationships among gulls: new approaches. Dutch Birding 21: 207-218.
- Sibley, C G 1996. Birds of the world. Version 2.0. Cincinnati.
- Woods, R W 1988. Guide to birds of the Falkland Islands. Oswestry.
- Woods, R W & Woods, A 1997. Atlas of breeding birds of the Falkland Islands. Oswestry.

34 Possible Bates' Swift / mogelijke Bates' Gierzwaluw
Apus batesi, Rabil Lagoon, Boavista, Cape Verde
Islands, 22 February 1999
(Kris De Rouck)

which Schouteden's Swift *S schoutedeni* is extremely rare and local, found only in Congo) could be excluded by their different structure: *Schoutedenapus* swifts are rather fat bodied and show a very pointed, spiky tail (not unlike White-rumped Swift *A caffer*); they have a proportionally broader innerwing and a shorter-looking outerwing which gradually tapers to a sharp point. The throat is paler in Scarce Swift *S myoptilus* and a blue gloss is absent in both species. *Cypsiurus* species (the two palm swifts) are extremely slender, have a pale brown-grey plumage and show a different flight action.

Within the *Apus* swifts, the combination of

small size and blue gloss is only found in Bates' Swift *A batesi* and White-rumped Swift *A caffer* but the latter species always has white on throat, rump and secondaries. Cape Verde Swift *A alexandri* is also small but always gives a browner impression and has a more uniform and especially paler chin and throat. Plain Swift *A unicolor* is also dark and small but lacks the bluish gloss on the upperwings.

Therefore, we could not find any alternative but Bates' Swift, which normally occurs from western Cameroon to Gabon, in the Central African Republic and eastern Congo (former Zaïre), and with scattered records in West African countries from Nigeria to Sierra Leone (Chantler & Driessens 2000). Bates' Swift has not been recorded before in the Cape Verde Islands (Hazevoet 1995) and is not on the Western Palearctic list (Cramp 1985, Snow & Perrins 1998).

The description was sent to Philip Chantler and Gerald Driessens who also could not find another option than Bates' Swift. Photographs of skins shown to me by GD are completely in accordance with what we had seen in the field. These skins were rather worn and, therefore, not much blue gloss was visible on the body. It

seems reasonable to assume that the blue gloss on the body – if present – is very hard to discern in the field and that the blue gloss is most easily seen on the primaries.

The cautious title of this note results from the scarce information available on Bates' Swift and the scant photographic documentation of our record. We would very much appreciate receiving any comments or photographs from birders who have seen Bates' Swift in the breeding areas, information on similar observations or on possible abnormally blue glossy Plain Swifts.

I thank Philip Chantler and Gerald Driessens for supplying information and for commenting on the identification.

References

- Chantler, P & Driessens, G 2000. Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world. Second edition. Mountfield.
- Cramp, S (editor) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde Islands. BOU Check-list 13. Tring.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.

Kris De Rouck, Geelhandlaan 14, 2540 Hove, Belgium

Wing-tagged gulls from Germany

In recent years, more than 500 Herring Gulls *Larus argentatus*, 11 Pontic Gulls *L cachinnans* and six Yellow-legged Gulls *L michahellis*

have been trapped and wing-tagged in the Ruhr area, Nordrhein-Westfalen, Germany. Subsequently, many have been seen in the Netherlands. These included three of the 11 Pontic Gulls. The first was a first-winter (1P) seen by

35 Pontic Gull / Pontische Meeuw *Larus cachinnans cachinnans* (left) and Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *L michahellis*, first-winters, Datteln, Nordrhein-Westfalen, Germany, 21 December 1999 (Andreas Buchheim)

Paul Knolle at Rutbekerveld, Enschede, Overijssel, on 4 February 2000 and the second was a second-winter (AR3) twice seen at Pietersplas, Oost-Maarland, Limburg, by Remco Hofland on 8 April 2000 and by J van der Coelen on 14 April 2000. The third already wore a ring from Ukraine (Kiev L 002340) when I trapped it at Datteln, Nordrhein-Westfalen, on 21 December 1999. It was wing-tagged (2H) and seen at Beuningen, Gelderland, by Bram Aarts on 14 July 2000. When trapped, it was photographed together with

a Yellow-legged Gull (see plate 35). The picture offers the possibility to make direct comparisons between both taxa of head and bill structures as well as colour and pattern of feathers. Observers of wing-tagged gulls are requested to send details of, eg, wing-tag, place and date to: Andreas Buchheim-AG Möwen NRW, c/o Biologisches Station Witten, Am Hang 2, 58453 Witten, Germany. In return, they receive the life history of each bird.

Andreas Buchheim, Eichenstrasse 1, 45711 Datteln, Germany

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of fifth and sixth round 2000

The solutions of mystery photographs IX-XII of the combined fifth and sixth round of the 2000 competition (Dutch Birding 22: 290, 2000) appear below.

IX Long pointed wings, a long slender bill and a black cap are all obvious features of a tern. The combination of a black bill and white forehead suggests a bird in non-breeding plumage. The general structure with slender and moderately long bill, rather extensive black on the head and pointed outer tail-feathers limit the choice to Roseate *Sterna dougallii*, Common *S hirundo*, Arctic *S paradisaea* and White-cheeked Tern *S repressa*; Forster's Tern *S forsteri* is excluded because it shows no black on crown and hind neck in winter. Key features of all these species are present on the underwing, which is well shown in the photograph, so this bird should not be very problematic.

In the mystery bird, as can be seen on the left wing, the secondaries are somewhat darker than the underwing-coverts. Both Arctic and Roseate Tern can be ruled out by this because they show a nearly white underwing; in particular the secondaries are snow-white, never darker than the rest of the underwing. Moreover, in Arctic the dark tips of the outer primaries are small, forming

a narrow but sharp rear edge to the outer-wing. The mystery bird has a rather broad and diffuse rear edge (best seen on its right wing). In Roseate, this rear edge is absent or only very faint.

Separating White-cheeked and Common Tern in non-breeding plumage is more tricky when the upperparts are not visible (the upperparts and upperwing of White-cheeked are darker grey than in Common and, most importantly, White-cheeked has a grey rump). Even in non-breeding plumage (but less so than in adult summer), the rear edge of the whole wing is rather dark in White-cheeked, forming a more or less complete and broad trailing edge to the underwing. In the mystery bird, the trailing edge is only confined to the outer wing and not very broad, which is typical for Common. Another constant difference between these species is the bill length and structure. In White-cheeked, the bill is very long, smoothly tapering to a thin point, while the bill in Common has more 'normal' proportions, which is also the case in the mystery bird.

This Common Tern was photographed at Den Oever, Noord-Holland, Netherlands, on 5 November 1995 by Sander Lagerveld. 58% of the entrants identified this bird correctly, with other solutions including White-cheeked Tern (17%), Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* (10%) and White-winged Tern *C leucopterus* (5%).

36 Whiskered Tern / Witwangstern *Chlidonias hybridus*, juvenile moulting to first-winter plumage, Den Oever, Noord-Holland, Netherlands, 5 November 1995 (Sander Lagerveld)

37 Spotted Flycatcher / Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*, first-winter, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, October 2000 (Roef Mulder)

X Although belonging to the tern family for the same reasons as described for mystery bird IX, there are quite obvious structural differences between these two mystery birds. This bird has broader, proportionally shorter and more blunt-tipped wings than mystery bird IX and a shorter and more rounded tail with all tail-feathers round-tipped. All these features point to the marsh terns *Chlidonias*: Black *C niger*, White-winged *C leucopterus* and Whiskered Tern *C hybridus*. Additionally, the shape of the outer primaries is more curved in *Chlidonias* terns than in *Sterna* terns, which is also shown by the mystery bird.

A *Chlidonias* tern in non-breeding plumage with a clear dark spot at the breast-side, as shown by the mystery bird, normally leads straightforward to Black Tern. However, a good look at the bird reveals several more or less strange things for this species. The breast-side spot is not very dark and rather narrow and it does not broaden towards the centre of the breast as it normally does in Black. There is a small diffuse dark tip on the tail-feathers, forming a narrow dark rear edge to the tail. Also, the underside of the outer wing is quite pale, which is normally somewhat darker in Black. Although these features are not diagnostic on their own,

they actually fit Whiskered Tern better and the combination of these leads to the correct solution: juvenile Whiskered. Note also that the bill looks rather short and deep based which also suggests Whiskered more than Black.

This juvenile moulting to first-winter plumage Whiskered Tern was photographed at the same locality and date as mystery photograph IX by Sander Lagerveld. Another photograph of the same bird is shown as plate 36. A majority of 60% of the entrants identified it as a Black Tern and only 16% identified it correctly. Other incorrect guesses included White-winged Tern (7%), Little Gull *Larus minutus* (5%) and Red Phalarope *Phalaropus fulicaria* (3%).

XI The structure and small size of this mystery bird point to a passerine. Although rather non-descript, some plumage features can be detected upon close inspection. The flank and breast-side are diffusely streaked while the central belly is uniform white, the crown shows fine blackish streaks or spots and, more difficult to see, at least some wing-coverts show dark feather-centres with sharp pale fringes.

Perhaps surprisingly, there are only very few species that fit this combination of features, for instance (juvenile or female) Common Linnet

Carduelis cannabina, Twite *C. flavirostris* or Common Rosefinch *Carpodacus erythrinus*. However, the mystery bird's uniform grey-brown coloration of the upperparts, neck and crown in combination with the already mentioned features above, leaves only one conclusion: Spotted Flycatcher *Muscicapa striata*.

This Spotted Flycatcher, typically sitting on an exposed perch (in this case the back of a bench) was photographed on Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, in October 2000 by Roef Mulder. Plate 37 shows another photograph of the same bird. 56% of the entrants identified this bird correctly, while incorrect answers consisted of Common Linnet (12%), Pied Flycatcher *Ficedula hypoleuca* (7%) and a variety of other species.

XII The final mystery bird of the 2000 competition is clearly a *Calidris* sandpiper. It can be aged as a juvenile by the fresh-looking plumage, with neat whitish and rufous fringes to the feathers on the upperparts. There is little present for size comparison but its rather small and compact appearance and the short legs suggest a small species. The short primary projection also looks good for a stint, whereas many of the medium-sized and larger *Calidris* species would show a longer primary projection. Solving this mystery bird starts with identifying which feather groups we are looking at. Mantle and back are well visible in the photograph. On both the bird's left and right side predominantly scapulars and tertials are shown, only very little of the wing-coverts is visible. The left side provides most detail; here, one row of upper scapulars (with blackish centres) and one row of lower scapulars (more greyish centres) are well shown, the second (lowest) row of lower scapulars is also just visible.

Since the legs are covered by mud, their colour is of no use in eliminating Least Sandpiper *C. minutilla* and Long-toed Stint *C. subminuta* but these two would show brighter rufous on the crown and upperparts as well as a more solid blackish centre to the lower scapulars. Juvenile Western Sandpiper *C. mauri* typically shows more contrasting rufous bands along the sides of the mantle and a more strongly anchor-shaped subterminal mark on the lower scapulars. This leaves us with Semipalmated Sandpiper *C. pusilla*, Little Stint *C. minuta* and Red-necked Stint *C. ruficollis* as the main possibilities.

The general pattern of the upperparts of this mystery bird is quite reminiscent of juvenile Little Stint and many entrants (42%) identified it as

such but for this species one would expect to see a contrasting white V on the mantle and possibly, even under this angle, a hint of a split supercilium, both absent in the mystery bird. More importantly, the centres of the scapulars and tertials (barely any wing-coverts are visible) are not blackish but dark greyish and, as a result, a darker shaft-streak on the feathers is discernable. Such a pattern is typical for both Semipalmated Sandpiper and Red-necked Stint but would be quite exceptional for Little, which typically shows blackish scapular and tertial centres on which the shaft-streak is not or only faintly discernable (although the centre of the wing-coverts is normally less dark).

The bird's left wing allows a good look at the exact pattern of the lower scapulars: some show a dark subterminal mark contrasting with the paler greyish base. Dark subterminal marks are found on the lower scapulars of both Semipalmated Sandpiper and Red-necked Stint (although variable in both) but these are absent in Little Stint. Little normally shows a near-totally dark, blackish centre of the lower scapulars; the base of the feathers may show a paler area but much less extensive than in the other two species (and this part of these feathers is often largely concealed by overlying feathers). Additionally, many juvenile Little show broader, better defined and more rufous tertial-edges than the narrow, diffuse and dull tertial-edges of the mystery bird. In conclusion, after a good study of this bird's scapular and tertial pattern, the possibility of it being a Little can be dismissed. To illustrate how a juvenile Little would have looked in this position, plate 38 presents this species in a similar position to the mystery bird.

The mystery bird's grey scapular and tertial centres, lack of bright rufous tertial-edges and lack of a conspicuous white mantle V are shared by both juvenile Semipalmated Sandpiper and Red-necked Stint. Most juvenile Semipalmated are duller, more evenly patterned and more buffish above than the mystery bird, with little or no rufous. Variation is large, however, and more rufous-coloured birds occur which are a likely source of confusion with juvenile Red-necked in particular. Many (but not all) of the more rufous-plumaged juvenile Semipalmated show rufous more or less evenly spread over mantle, scapulars, wing-coverts and tertials, whereas in juvenile Red-necked the rufous-fringed mantle and upper scapulars typically contrast with a predominantly greyish field created by the lower scapulars, wing-coverts and tertials (lacking

38 Little Stint / Kleine Strandloper *Calidris minuta*, juvenile, IJmuiden, Noord-Holland, Netherlands, 11 September 1988 (Arie de Knijff). Little Stint in similar position to mystery bird. Typically bright coloration with much rufous. Note prominent white mantle and scapular V's, black centres to scapulars and tertials and bright rufous tertial-edges

39 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Hasaki, Ibaraki Prefecture, Japan, 5 September 1999 (Norio Kawano). Same individual as original mystery bird. Typical juvenile Red-necked in being much duller and less rufous than Little Stint *C. minuta*. Plain grey centres to lower scapulars, wing-coverts and tertials with contrasting darker shaft-streak, dark subterminal mark on lower scapulars, lack of bright rufous tertial-edges, lack of distinct whitish mantle V and dull head pattern, all typical of Red-necked

40 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Hasaki, Ibaraki Prefecture, Japan, 5 September 1999 (Norio Kawano). Rufous-fringed central mantle feathers and upper scapulars that contrast with grey lower scapulars, wing-coverts and tertials (lacking any distinct rufous) typical of this species. Head pattern with supercilium interrupted in front of eye, without dark crown sides of Semipalmated Sandpiper *C. pusilla*. Unlike in Little Stint *C. minuta*, breast-side is often greyish with only diffuse streaking

43 Little Stint / Kleine Strandloper *Calidris minuta*, juvenile, IJmuiden, Noord-Holland, Netherlands, September 1987 (*Arie de Krijff*). Some individuals show relatively pale centres to lower scapulars and tertials more reminiscent of Red-necked Stint *C. ruficollis*, although in this photograph this is probably largely the result of the light conditions. Note, however, presence of rufous on upperparts, wing and breast-side and prominent white mantle V

41 (opposite, upper) Little Stint / Kleine Strandloper *Calidris minuta*, juvenile, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 19 September 1996 (*René Pop*). Very rufous individual with wing-coverts and tertials prominently fringed with rufous, unlike in other two species. All scapulars with solid black centres. Scapular edged with white (forming white scapular V in addition to white mantle V), unlike white-tipped scapulars of Red-necked Stint *C. ruficollis*. Breast-side rufous. Crown unusually dark on this individual; split supercilium may be lacking in Little

42 (opposite, lower) Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Hasaki, Ibaraki Prefecture, Japan, 5 September 1999 (*Norio Kawano*). More rufous individual, more similar to Little Stint *C. minuta*. Lower scapulars also darker centred than on many Red-necked, but still paler than in Little and with distinct dark sub-terminal mark on a few feathers. Also note typical contrasting white V-shaped feather-tips. Some individuals show rufous on fringes of tertials and wing-coverts, but then usually only weakly and confined to feather-tip (edges also rufous in Little). Note short bill

prominent rufous fringes). The mystery bird's upperparts are typical of Red-necked in this respect, with rufous fringes visible on mantle and a few upper scapulars but barely any on the lower scapulars and tertials. Furthermore, the mystery bird's crown pattern with the central crown darker and more heavily streaked than the crown-sides, is wrong for Semipalmated but fits both Little and Red-necked. The crown-sides of Semipalmated are typically as heavily streaked with dark as the central crown; in more rufous birds, the crown is often also marked with bright rufous. On the other hand, the primary projec-

tion (though difficult to judge in the photograph) looks short, which would fit Semipalmated better than the slightly longer primary projection, on average, of Red-necked.

In both species, the pattern of the lower scapulars is very variable, with the darker subterminal mark varying from quite large and contrasting to practically absent, when only a darker shaft-streak is visible. On average, the dark subterminal mark tends to be more strongly anchor-shaped and more sharply demarcated from the paler grey feather-base in Semipalmated Sandpiper than in Red-necked Stint. Red-necked may

44 Semipalmated Sandpiper / Grijze Strandloper *Calidris pusilla*, juvenile, Ventura, California, USA, 8 August 1996 (Don Desjardin). Fairly typical individual with regularly buffish-patterned upperparts and wing (giving scalloped appearance), unlikely to be mistaken for the other two species. Prominent supercilium adding to capped appearance created by dark crown. Dark ear-coverts. Note bill with deep base and blunt tip and short primary projection

45 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Hasaki, Ibaraki Prefecture, Japan, 5 September 1999 (Norio Kawano). Some birds show faint white mantle V. Note predominantly grey field created by lower scapulars, wing-coverts and tertials, contrasting with more rufous-and-black upper scapulars and mantle

46 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Choshi, Chiba Prefecture, Japan, 13 September 1998 (Norio Kawano). Note prominent white V-shaped tip to lower scapulars. Very dull head pattern with supercilium interrupted in front of eye. Long primary projection is shared with Little Stint *C minuta*, but is shorter in Semipalmated Sandpiper *C pusilla*

show a rather anchor-shaped mark but quite often the overall pattern is more washed-out; in some, the dark subterminal mark is so large that it creates a predominantly blackish-looking centre of the lower scapulars, quite similar to that of Little Stint. In the mystery bird, the shape of the dark subterminal marks is probably of little value in separating the two species but might fit Red-necked better since they are rather washed-out and not distinctly anchor-shaped. Also, the lower scapulars of Red-necked typically show a broadly white-tipped outer and inner web (the white not continuing along the fringe of the feather towards the base), producing a prominent white V-shaped mark at the tip of the lower scapulars (and frequently also the lower row of upper scapulars). This V-shaped white scapular tip bears some resemblance to a similar scapular mark of Long-billed Dowitcher *Limnodromus scolopaceus* in summer-plumage. This feature is present on the mystery bird and often forms a good distinction of Red-necked from both Semipalmated and Little. The latter two may approach this pattern, but in Semipalmated the white is usually less bright, less contrasting and less V-shaped. Little shows characteristic contrasting white outer edges to the scapulars, thus the white is typically not confined to the feather tip and does not form V-shaped marks as in Red-necked.

This mystery bird is a juvenile Red-necked Stint, photographed at Hasaki, Ibaraki Prefecture, Japan, on 5 September 1999 by Norio Kawano. Plate 39 shows another photograph of the same individual. With just 11% of the entrants naming it correctly, this was the most difficult mystery bird of the 2000 competition. In addition to the 42% identifying it as Little Stint, other incorrect answers were Semipalmated Sandpiper (20%), Dunlin *C alpina* (10%), Western Sandpiper (7%) and White-rumped Sandpiper (5%).

The only juvenile Red-necked Stint identified in Europe so far is a bird found freshly dead on Fair Isle, Shetland, Scotland, on 31 August 1994. Compared with the c 25 summer-plumaged adults recorded, juvenile Red-necked is most probably overlooked in Europe. The situation in North America is similar. The considerable difficulties in identifying a vagrant juvenile Red-necked are probably largely responsible for the lack of more records of birds in this plumage. In Europe, juvenile Red-necked is most likely to be confused with juvenile Little Stint, but confusion with juvenile Semipalmated Sandpiper may also occur. The accompanying set of photographs

illustrates the most important features for separating juvenile Red-necked from the other two species. Variation in juvenile plumage of all three species is very large (and only a fraction of the variation is depicted in the photographs). As a result, there is much overlap regarding different characters and most features are therefore far from definite and better regarded as 'average' features.

In addition to the plumage features of juvenile Red-necked Stint discussed above, structural differences may also be of help. Red-necked is on average slightly shorter billed and shorter legged and has a more attenuated rear end with fairly long primary projection (primary projection of Little Stint about the same but Semipalmated Sandpiper typically has a shorter primary projection). Furthermore, Red-necked has a duller head pattern than the other two species with a more diffusely defined supercilium that is quite often interrupted just in front of (or above) the eye. As a result, many show a supercilium that starts again just behind or above the eye; the other two species normally show an uninterrupted and more prominent supercilium. The breast-side tends to be more diffusely and more sparsely streaked than in the other two species, on a more dull grey background (without the rufous tone of Little) but variation is very large.

With four instead of two mystery birds and with two of them (the Whiskered Tern and the Red-necked Stint) being particularly difficult, just two entrants succeeded in making no errors and identifying all four correctly: Mark Nieuwenhuis and Hein Prinsen (both Netherlands). Both will receive a copy of the two-volume video set *Waders: a video guide to the key waders of Europe, Asia and North America*, filmed by Paul Doherty and narrated by Bill Oddie, donated by Bird Images. The third copy of this video set goes to Clemens Portofée; he was drawn from the six entrants who identified three birds correctly.

The result of this combined round had severe consequences for the leadership. The two entrants that were still on a 100% score after the fourth round, both missed out on at least two mystery bird this time and as a consequence lost their leadership. With four correct identification in the combined fifth and sixth round, **Hein Prinsen** took the lead with a total of 11 out of 12 correct answers and he becomes the winner of the 2000 competition. Congratulations to him! He will receive a pair of the Swarovski SLC 10x42 WB binoculars, awarded by Swarovski Benelux. Hot

47

48

49

50

51

47 Little Stint / Kleine Strandloper *Calidris minuta*, juvenile, Romania, September 1999 (*Jari Peltomäki/Finnature*). Typical individual with split supercilium, white mantle V and bright rufous present on whole of upperparts and wing. Only limited pale area at base of lower scapulars. Scapulars edged whitish, unlike V-shaped feather-tips of Red-necked Stint *C. ruficollis*. Rufous tertial-edges broad and well demarcated from blackish centre

48 Semipalmated Sandpiper / Grijze Strandloper *Calidris pusilla*, juvenile, Iona Island, British Columbia, Canada, 1 September 1999 (*Jukka Jantunen/Finnature*). Dull individual lacking distinct rufous tones. Large and well-defined dark subterminal mark on lower scapulars. Note shorter primary projection than in other two species

49 Semipalmated Sandpiper / Grijze Strandloper *Calidris pusilla*, juvenile, Mackenzie, British Columbia, Canada, 3 August 2000 (*Jukka Jantunen/Finnature*). More rufous individual that could cause confusion due to similarities to Red-necked Stint *C. ruficollis*, including presence of rufous on mantle and upper scapulars but not on lower scapulars, wing-coverts and tertials. Subtle differences from Red-necked include lack of contrasting white V-shaped tip of lower scapulars, evenly dark-streaked crown, breast-side more extensively and more finely streaked, long legs and rather thick bill

50 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, juvenile, Gamou, Miyagi Prefecture, Japan, 2 September 1992 (*Koji Tagi*). Difficult individual with split supercilium, long bill and rather dark and uniform-looking scapular centres. However, grey wing-coverts and tertials lacking rufous fringes, white V-shaped lower scapular tips, lack of distinct white mantle V and attenuated rear end are all features of Red-necked

51 Red-necked Stints / Roodkeelstrandlopers *Calidris ruficollis*, juvenile, Choshi, Chiba Prefecture, Japan, 13 September 1998 (*Norio Kawano*). Variation in juvenile Red-necked is large, as illustrated by these three different individuals. Bird in centre with extremely little rufous, left and right bird more typical in this respect

on his heels ended Mark Gal (Netherlands) with 10 and Miguel Demeulemeester (Belgium), Steve Dodgson (United Kingdom), Dick Groenendijk (Netherlands), Frédéric Jiguet (France), Jan van der Laan (Netherlands), Paavo Liimatta (Finland), Dirk Moerbeek, Mark Nieuwenhuis (both Netherlands) and Clemens Portofée (Germany) with nine. A more complete overview of the final results of this competition, with the names of all entrants with seven correct answers or more, can be found at www.dutchbirding.nl. A 'gallery of fame' with the names of the past winners of the Masters of Mystery is also given there.

Acknowledgements

We would like to thank the following people for lending us photographs or for their help in some other way during this competition: Gijsbert van der Bent, Arnoud van den Berg, Leo Boon, Don Desjardin, Jeroen Huyghe, Jukka Jantunen, Norio Kawano, Arie de Knijff, Peter de Knijff, Christiaan Knopp, Paul Lehman, Anthony McGeehan, Roef Mulder, Gerald Oreel, Jari Peltomäki, René Pop, Chris van Rijswijk, René van Rossum, Chris Schenk, Norman van Swelm, Koji Tagi and Ray Tipper. Furthermore, we would like to express our thanks to Arnoud van den Berg, Enno Ebels and André van Loon for their comments on the texts and to André van der Plas and Rob Olivier for taking care of the presentation of this competition on the DBA internet site. Finally, we thank the different sponsors for donating round prizes

and in particular Gino Merchiers from Swarovski Benelux for the generosity in sponsoring this competition.

First round 2001

Photographs I and II represent the first round of the fifth edition of the Masters of Mystery competition. Swarovski Benelux generously agreed to sponsor this competition this year with a Swarovski AT80 telescope with 30x wide angle eyepiece, which will be awarded to the overall winner after six rounds.

The set-up and the rules (see below) are the same as last year. The only change is that we will give the month in which a particular mystery photograph was taken. We feel that the competition will be a more realistic reflection of the situation in the field this way. After all, the time of the year is often important to take into account when identifying a bird and, in the field, one normally also roughly knows which day it is. For various reasons, we may make exceptions to this with some mystery photographs but in most cases the month will be given when the bird was photographed. The date will appear in the caption of the mystery photographs.

Please, study the rules below carefully and identify the birds in mystery photographs I and II. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Mystery photograph I (September)

- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the Internet site of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the first round have to arrive by **1 March 2001**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of the second edition of *Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world* by Phil Chantler and Gerald Driessens, donated by GMB Uitgeverij.

Rules

Only subscribers to Dutch Birding are eligible to enter. Excluded from entry are the editors and members of the editorial board of Dutch Birding and the members of the board of the Dutch Birding Association. Photographers whose work is used in the competition (both as mystery birds or

Mystery photograph II (May)

as photographs accompanying the solutions) are excluded from entry in the round(s) in which their work is used. Also, the overall winner (after six rounds) of one edition is excluded from the competition in the subsequent year.

Each round usually consists of two mystery photographs, but sometimes only one or more than two can be presented.

For each round, only one entry per person is accepted (which will be the first received). Entries have to arrive by the closing date stated. The Dutch Birding Association cannot be held responsible for possible non-receipt or loss of entries.

All species in the photographs have been recorded (or reliably reported) in the Western Palearctic as defined in *Birds of the Western Palearctic* (BWP). Hybrids will not be featured.

Each mystery bird must be identified at the level of species. In this competition, decisions of the Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (Dutch committee for avian systematics; CSNA) are followed (see, for example, Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

In case of any dispute concerning the identity of a bird, the decision of the editorial board of Dutch Birding will be binding on all parties.

The overall winner will be the entrant who has correctly identified most mystery photographs during the competition (six rounds). In case of joint winners, one winner will be drawn.

Diederik Kok, *Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands* (dkok@nl.packardbell.org)
Nils van Duivendijk, *Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands* (duivendijk@multiweb.nl)

Swarovski AT80 telescope

Recensies

PAUL DOHERTY & BILL ODDIE 1999. *The birds of Britain & Europe*. Deel 1 (Roodkeelduiker tot Grote Trap; 159 soorten in 2:54:00), 2 (Scholekster tot Drieteenspecht; 149 soorten in 2:55:00), 3 (Veldleeuwerik tot Vuurgoudhaan; 136 soorten in 2:53:50), 4 (Gauwe Vliegenvanger tot Gauwe Gors; 109 soorten in 2:43:50). VHS-video's. Bird Images, 28 Carousel Walk, Sherburn-in-Elmet, North Yorkshire LS25 6LP, Engeland. GBP 17.95 per stuk (of GBP 69.95 voor alle vier), plus GBP 2.00 verzendkosten per video (GBP 5.00 voor alle vier).

De in 1999 door Paul Doherty uitgebrachte serie van vier video's is de beste en meest complete videocollectie voor vogels van Europa. Ze laten 553 soorten zien met deskundig Engelstalig commentaar van Bill Oddie. De nieuwe serie van vier verschilt sterk van de oude serie van zeven met dezelfde titel waarover in Dutch Birding 18: 258, 1996, een recensie werd gepubliceerd. Niet alleen is door het gebruik van nieuwe digitale technieken de filmkwaliteit verder verbeterd, ook zijn 80% van de opnamen nieuw. Het aantal soorten is met 100 uitgebreid hetgeen resulteert in een speeltijd van bijna 12 uren. Behalve beelden kan men in de nieuwe serie tevens goede geluidsoptnamen beluisteren, vooral bij zangvogels. Er zijn beelden van een aantal recent gesplitste soorten zoals Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Pontische Meeuw *L. cachinnans cachinnans* en Heuglins Meeuw *L. heuglini*, Bergfluit *Phylloscopus bonelli* en Balkanbergfluit *P. orientalis* en verschillende klapeksters *Lanius*. Bovendien zijn er beelden van de vogels van de Canarische Eilanden, Noord-Afrika en Israël. Er is speciale aandacht voor kenmerken bij soorten die sterk op elkaar lijken, waarbij gebruik wordt gemaakt van stilstaande beelden. Het is een sterk punt dat bij elke opname vermeld wordt waar en wanneer de beelden werden verzameld; hierdoor kan men soms zelf een idee vormen over bepaalde geografische variatie. Deze nieuwe serie is een aanrader, zelfs voor degenen die de eerste versie reeds bezitten. ARNOUD B. VAN DEN BERG

LEX PEETERS (samensteller) 2000. *Vogellogboek van de twintigste eeuw – 75 belevingen van 50 Nederlandse vogelaars*. Kempen Uitgevers, Luchthavenweg 59-X, 5657 EA Eindhoven. 160 pp. ISBN 90-66571616. NLG 29.50.

Nog geen jaar geleden kwam Lex Peeters op het idee voor een 'vogellogboek van de twintigste eeuw'. Hierin zouden de herinneringen van een grote en brede groep vogelaars gebundeld moeten worden, waardoor vanzelf een tijdsbeeld zou ontstaan van het 'vogelen in de vorige eeuw'. Peeters plaatste her en der oproepen, onder meer in Dutch Birding, en ging met de respons onvervaard aan de slag. Nog binnen het jaar verscheen *Vogellogboek van de twintigste eeuw*: een bundeling van herinneringen, overpeinzingen, ontboezemingen, anek-

dotes en verhalen van heel veel verschillende soorten vogelaars, die lekker vlot wegleest. We lezen over verloren vogelparadijzen (De Beer, een soort Maasvlakte maar dan landschappelijk mooi, ontbreekt uiteraard niet), passies als fotograferen, geluiden opnemen, jagen, nesten zoeken (bijvoorbeeld van de Kwak *Nycticorax nycticorax* in de toen nog ongetemde Biesbosch), eieren verzamelen (!), ringen, tellen en uiteraard 'twitchen'. In het boek figureren onder meer een geschoten Flamingo *Phoenicopterus roseus* ('een echte, wilde') van eind december 1940, de zes Bijeneters *Merops apiaster* in Bloemendaal in mei 1947 (deze soort komt vaker langs in dit boek), de Steppevorkstaartplevier *Glareola nordmanni* van Hooze Zwaluwe (1998), de Stormvogeltjes *Hydrobates pelagicus* van de IJmuider pier (1992) en de Sperweruil *Surnia ulula* van Brunssum (1995). Hein Prinsen kan met terugwerkende kracht nog op z'n falie krijgen vanwege weinig doortastend optreden bij de vergeefse zoektocht naar de daags tevoren gevonden Veldrietzanger *Acrocephalus agricola* van Vlieland. Af en toe komen we een sneer tegen richting 'de DBA' of 'DBA'ers'. Die komen vrijwel allemaal van Guus Peterse, die blijkens zijn bijdragen (maar liefst zeven in totaal, Lex Peeters zelf schreef er vijf) toch altijd met z'n snufferd vooraan staat als er leuke soorten te zien zijn. Van Peeters zijn we overigens nog niet af. Dit vogellogboek krijgt een vervolg in een reeks (!) jaarboeken van vergelijkbare opzet. En verder is hij gestart met het samenstellen van een boek met reisverhalen van Nederlandse vogelaars. Geachte lezer, aan de slag dus!

Het boek is te bestellen door NLG 29.50 + NLG 4.50 portokosten over te maken op bankrekening 527775371 van Kempen Uitgevers te Eindhoven, o.v.v. 'vogellogboek', naam, postcode en huisnummer. GIJSBERT VAN DER BENT

HADORAM SHIRIHAI, JAMES P. SMITH, GUY M. KIRWAN & DAN ALON 2000. *A guide to the birding hot-spots of northern Israel (volume 1: the northern guide)*, 115 pp; *A guide to the birding hot-spots of southern Israel (volume 2: the southern guide)*, 165 pp. Society for the Protection of Nature in Israel / The Israel Ornithological Center. NLG 37.50 (EUR 17.00) per deel.

Israël is in maart-april ondanks regelmatig terugkerende politieke onzekerheden nog altijd een van de meest populaire bestemmingen voor vogelaars. In die periode is er geen ander land waar men een even geconcentreerde als soortenrijke vogeltrek van Afrika naar Europa kan ervaren. Bovendien zijn dan ook Israëls broedvogels op hun actiefst. Dankzij de boekjes over Israëls beste vogelkijkgebieden is het vanaf nu voor iedere vogelaar gemakkelijk om bestemmingen uit te zoeken en de weg te vinden. Het eerste deel behandelt 10 gebieden in de noordhelft van Israël, zuid tot en met Ma'agan Mikhael in het westen en Mount Gilboa en de Bet Shean Valley in het oosten. Het tweede deel geeft informatie over 13

vogelplekken ten zuiden van Tel Aviv en Jeruzalem. De tekst van elk besproken gebied is schematisch en overzichtelijk van opzet en vergezeld van een driekleurenkaartje. Onder de titel van elk gebied staan in lichtblauw de 'sub-sites' (de namen van bekende vogelpunten binnen het gebied) en in donkerblauw de 'key-species' (de soorten waarop men in het gebied speciaal moet letten). Beide boekjes hebben een tot april 2000 bijgewerkte soortenlijst van 16 pagina's met Engelse en wetenschappelijke namen en per soort aanduidingen van voorkomen en status. In inleidende hoofdstukken wordt een korte maar degelijke schets gegeven van habitat en klimaat. Bovendien is er een hoofdstuk waarin per maand het vogelleven wordt gekenschetst; hieruit blijkt dat Israël ook in andere maanden dan maart en april veel te bieden heeft. De boekjes zijn verlichtigd met bijna 150 kleurenfoto's in groot formaat. Deze foto's laten zien hoe goed fotografen kunnen profiteren van Israël's fraaie zonlicht. Er zijn foto's die in één oogopslag een bepaald gebied karakteriseren, maar de meeste zijn portretten of vluchtplaatjes van mooie of interessante vogels. Een aantal herkenningsfoto's (waarvan enkele zijn terug te vinden in Shirihaï's *The birds of Israel*) maakt de boekjes zelfs interessant voor vogelaars die niet van plan zijn Israël te bezoeken. Helaas beperken de bijschriften zich tot de naam van de soort en de fotograaf en moet men gissen naar de datum en zelf de leeftijd en het geslacht van de vogel bedenken. ARNOUD B VAN DEN BERG

RUUD VLEK 2000. *Amsterdamse vogelhistorie: nieuwe vogelsoorten in de regio Groot-Amsterdam door de eeuwen heen, 1285-1999*. Gierzwaluw 38 (1): 1-92. NLG 25.00 (EUR 11.35) (overmaken naar postbankrekening 5060400 tnv Vogelwerkgroep Amsterdam).

Amsterdam heeft een rijke vogelgeschiedenis omdat zij altijd bekwame vogelaars tot haar inwoners kon rekenen. Een aantal van hen werd gestimuleerd door activiteiten van het Zoologisch Museum Amsterdam (ZMA). Anderen werden in het veld actief dankzij de vogelrijke natte weilanden, nieuwe bosaanplant en langdurig braakliggende opspuiterreinen die de stad vroeger omringden. Desondanks heeft de Amsterdamse vogelwerkgroep in tegenstelling tot veel andere regionale vogelclubs nooit een echt avifaunaboek geproduceerd. Deze tekortkoming wordt thans deels gecompenseerd door Ruud Vlek, de archivaris van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Hij belicht in een speciaal eeuwnummer van De Gierzwaluw, het tijdschrift van de Vogelwerkgroep Amsterdam, een aantal historische aspecten van het kijken naar vogels in en om deze stad. Daarbij hanteert hij een ongewone methodiek door voor elk van de 313 Amsterdamse vogelsoorten na te gaan in welk jaar en door wie deze voor het eerst werd vastgesteld. Deze werkwijze blijkt een goede kapstok te vormen om allerlei interessante informatie aan op te hangen. Recente addities voor de Amsterdamse lijst betreffen meestal gemakkelijk in landelijke publicaties op te sporen zeldzaamheden. Daarentegen is een geheel andere benadering vereist wanneer bijvoorbeeld de eerste melding van

Blauwe Reigers *Ardea cinerea* in het jaar 1285 moet worden achterhaald. Het is illustratief dat de eerste Huismussen *Passer domesticus* dateren van maart 1881 (vier door Hendrik Koller geschoten exemplaren) en het eerste bekende broedgeval van 1901 (beschreven door Jac P Thijssse). Als geen ander blijkt Ruud Vlek de weg te weten in oude literatuur, dagboeken en fotoarchieven. Het heeft geresulteerd in een even curieus als lezenswaardig werk dat is geïllustreerd met bijna 100 historische zwart-wit-foto's van oude tekeningen, kaarten, balgen of opgezette vogels en (23) vogels in het veld. Meer dan een kwart van de foto's laat vogelaars in actie zien, zoals Guus van Duin, Ton Hinloopen, Aart Swart, Johan Sluiters, Jac P Thijssse en een zeer jeugdige Karel Voous. ARNOUD B VAN DEN BERG

NIGEL WHEATLEY 2000. *Where to watch birds in Europe & Russia*. Christopher Helm/A&C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, Engeland. 416 pp. ISBN 0-7136-4870-8 (paperback). NLG 65.00 (EUR 29.50); GBP 16.99.

In de afgelopen decennia is een aantal boeken over de beste vogelkijkgebieden van Europa verschenen. De bekendste waren de twee van John Gooders in 1970 en 1988, beide getiteld *Where to watch birds in Britain and Europe* (Londen; respectievelijk SBN 233-96122-4 en ISBN 0-7470-1212-1). Gooders' tweede werd in 1989 bewerkt en in het Nederlands uitgebracht, *De belangrijkste vogelgebieden van Europa* (Ede; ISBN 90-210-0517-4). Sindsdien zijn er voor 10-tallen landen en regio's op dezelfde leest geschoeide WTWB-gidsen gepubliceerd. Zulke gidsen over kleine gebieden kunnen veel preciezer informatie geven over waar en wanneer men het beste naar vogels kan kijken dan een vrijwel even groot boek dat geheel Europa bestrijkt. Bovendien begonnen in de 1980er jaren eerst Steve Whitehouse en later Dirk 'DBTRS' de Moes met het distribueren van reisverslagen die door vogelaars werden samengesteld. In de afgelopen jaren heeft het internet de distributie van zulke reisverslagen verder vergemakkelijkt. Het gevolg van dit alles was dat er na beide Gooders' boeken lange tijd geen vraag was naar een nieuwe WTWB-gids voor geheel Europa. Nu heeft Christopher Helm / A & C Black echter het boek van Nigel Wheatley uitgebracht waarin meer dan 250 vogelkijkgebieden worden besproken. Dit boek is overzichtelijk en solide van opzet met alle landen op alfabetische volgorde, talloze kaartjes en een hoofdstuk over taxonomie (met een lijst van 31 gesplitte of te splitsen soorten). In de inleiding wordt uitgebreid ingegaan op aantallen en statistieken in vergelijking tot andere zoögeografische gebieden. Er blijken in het besproken gebied (Canarische Eilanden en Madeira vallen erbuiten) 13 endemische soorten voor te komen en 58 bijna-endemen; van deze 71 staan er 23 op de Nederlandse lijst. Het boek biedt weinig nieuwe informatie voor landen waarover in de afgelopen 10 jaren een dikke WTWB-gids is geschreven, zoals de Benelux, Bulgarije, Cyprus, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Roemenië, Spanje, Zwitserland en vrijwel alle delen van

Brittannië. Er zijn bijvoorbeeld slechts acht pagina's tekst gewijd aan Nederland en minder dan drie aan België (respectievelijk 118 en 82 pagina's in *Vogels in de kijker*, 1997, Baarn; ISBN 90-5210-278-3). De meeste aandacht krijgen Spanje (32 pagina's), Brittannië (29), Frankrijk (23) en Rusland (21). Met het boek van Wheatley vindt men vaak gemakkelijk de weg naar de voornaamste vogelkijkgebieden van een land. Men kan bovendien onder ieder land verwijzingen aantreffen naar de belangrijkste tijdschriften, internet-sites, vogellijnen, adressen en (!) WTWB-gidsen. Hoewel Wheatleys *WTWB in Europe & Russia* voor vrijwel ieder Europees reisdoel een aantal nuttige tips bevat zal het zelden meer op reis worden genomen. Het is daarom misschien meer een inspirerend leesboek dan een reisgids. ARNOUD B VAN DEN BERG

HADORAM SHIRIHAI, REUVEN YOSEF, DAN ALON, GUY M KIRWAN & RETO SPAAR 2000. *Raptor migration in Israel and the Middle East. A summary of 30 years of field research*. International Birding & Research Center in Eilat, PO Box 774, Eilat 88000, Israel. 192 pp. GBP 35.00.

This book can be regarded as a milestone in the long-term study of raptor migration in what is perhaps the most important migratory bottleneck for raptors in the world, the Middle East. The introductory chapters discuss subjects like the history of the Middle East raptor research, the main migration routes in the area, the importance of monitoring migration in the Middle East for estimating population sizes of many raptor species, conservation (problems caused by hunting), flight behaviour (speeds and directions, mainly based on motorglider and radar observations) and methods of obtaining and analyzing the data. Each species account has the following sections: 'Introduction' (general information on breeding and wintering ranges and migration routes), 'Taxonomy', 'Middle East' (data on counts in the Middle East outside Israel), 'Israel' (data on counts in Israel), 'Comments on conservation' and 'Numbers and statistics' (tables with data from Eilat, Kfar Qassem and Northern Valleys in Israel) and a list of references used to compile the species account. The attractiveness of the book is further enhanced by the inclusion of a 32 page section (in the centre of the book) of 55 colour photographs (mostly flight shots) of 25 out of the 43 species covered in the book.

A good example of the importance of this kind of long-term studies is shown by the results on Steppe Eagle *Aquila nipalensis*. Although this is one of the most numerous (number 3 on the list) raptor species observed on migration in the Middle East, a serious long-term decline in numbers has been revealed, as well as a drop in the percentage of non-adult birds from c 30% in the 1980s to only 9-13% in the 1990s. The reasons for this decline are not (yet) clarified (although the authors hint at a connection with the Chernobyl power plant disaster in 1986), but it is obvious that something is wrong.

The price of the book seems a little bit steep but I guess that anyone with an interest in bird migration in general and raptor migration in particular surely will

want to have a copy. It can be ordered from the International Birding & Research Center in Eilat (IBRC). ANDRÉ J VAN LOON

DAVID SIBLEY 2000. *The North American bird guide*. Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, UK. 544 pp. ISBN 1-873403-98-4. GBP 25.00.

The best way to give credit to this new field guide on North American birds is to start with the final 'verdict': superb!

The book covers 810 species (and an additional 350 regional forms) occurring in North America north of Mexico, including all adjacent islands but excluding Hawaii and Bermuda (and Greenland). Bird topography, essential in modern bird identification, is covered by seven full pages, with example illustrations of the topography of ducks (one drawing), waders (two), gulls (four) and passerines (11!). Fortunately, the plumages in the species accounts are indicated by the (for European birders familiar) 'life-year' system (first-winter, first-summer, adult breeding, adult non-breeding, etc) rather than by the moult-based Humphrey-Parkes system (basic and alternate plumages); but the relation between these is described in the introductory sections. The orders and/or families are given an extensive introduction with an illustrated overview of the genera in the particular group. Almost all species are illustrated both in their 'standard field guide position' (perched, standing or walking) as well as in flight. Furthermore, juvenile, breeding and non-breeding plumages are illustrated. Colour maps give the normal ranges and passage areas, with additional dots indicating areas of rare or irregular occurrence.

To be able to cover all 810 species in this way in one single guide-format (albeit large) book, there are no extensive descriptions of the plumages and the distinctions from similar species, but only very short indications of a few key characters in the heading of each species account; by doing this, the book adopts a rather different approach from most other modern top field guides, like for instance the one by Svensson et al (1999) for European birds. Instead, everything depends on the illustrations, and David Sibley really has succeeded in this. The illustrations are of very good quality and nicely capture the jizz and structure of the birds, and the clear and concise illustration captions with pointers readily indicate and explain the key identification features. As a result of this system, there is room for relatively extensive descriptions of each bird's voice, which is another positive difference from most other guides (although, to be honest, the Svensson et al's guide also provides extensive voice descriptions).

When there is still some space left, this is often used to give additional information, like additional identification remarks, cautionary notes, sketches, drawings, information on geographical variation, etc.

Readers are also advised to visit David Sibley's internet website www.sibleyart.com/sibleyguide.htm where additional and updated information, corrections, etc can be found. ANDRÉ J VAN LOON

Total birding

by Anthony McGeehan

Attitude

Has the British Home Secretary, Jack Straw, lost his marbles? Politicians probably mean well but when they come across all earnest and sincere and – whoops! – then start telling us what's good for us, alarm bells start to ring. Do they really know how we feel? His recent suggestion for a single United Kingdom football team went down like a lead balloon. The plan had more to do with curbing the 'nationalistic' hooliganism of the unhinged minority of England followers rather than pooling the talents of four countries with a view to knocking the stuffing out of, among others, the Dutch. The idea was doomed for one overriding reason: it ignored the attitude of the fans, especially those north of the border. Scottish supporters were outraged. Share a team with the English? That would be heresy, trampling on the graves of those who died at Culloden and a recipe for World War III rolled into one. On television, Tartan Army interviewees swore on oath that if the proposal came to pass they would switch allegiance to – wait for it – Germany.

People don't like to be told what is good for them, especially when the medicine emanates from those who think they have the right to know best. We had a similar little struggle in Ireland recently over the introduction of a national bird-line. The Young Turks who had the courage to set it up incurred the wrath of the aristocracy who regarded the development as bordering on sedition. Why should anyone decry a news service available to all? Believe it or not, the chief premise for opposing it was that a new climate of *laissez-faire*, with no cliques privy to information denied to the rank and file, would lead to 'unhealthy' rampant twitching with individuals, nay a whole generation, neglecting to plough their own furrow and devote themselves to tasks such as working their patch, honing identification skills and flowering into obedient apostles untainted by undignified scrambling to see the latest rarity. Of course, there is nothing wrong with having such high ideals. The difficulty lies in attracting popular support for them. For example, how many of us lead lives based on a strict adherence to the Ten Commandments? Birders are like everyone else. We want to see, hear and experience as much as possible, the less productive habits as well as the good. If some folk go a bit crazy and metamor-

phose into rarity junkies – fine. When it comes to personal enjoyment ours is a pursuit with no rules. It's an inescapable fact that birds and birdwatchers are mixed together in the same kaleidoscopic test-tube – the elements are irreducible but the precipitated combinations are myriad.

Just how wide, exactly, is this universe of birding? Wider than you think. One branch is home to the likes of Ted O'Malley, a soothsayer close to the ornithological hub. Ted is no Swarovski-toting King Solomon; rather he is a man of the shop floor, a blue-collar birder, a cock Edith Piaf. Recently he returned from the Scottish Highlands where he spent a weekend with two birding confrères. How was the trip? Incredible. The three of them had a whale of a time. They arrived at their hotel in the heart of Golden Eagle country at dusk on the Friday night and were immediately befriended by the locals who took them to be some breed of hare-brained sportsmen. Two-fisted, nightlong drinking followed and fraternisation peaked some time before dawn. At least, this is the obvious inference from Ted's description of the barmaid's advances, 'She was gasping on and off like an expiring dragon and left me no option but to prove that I was a blood relative of St George.' Next day inhibitions were further reduced and the bar staff no longer asked if the company wanted more beer – they just kept on serving. The remaining time went in a blur of wining, dining and dancing. Details remain sketchy either on account of memory impaired by alcohol or because all involved took a vow. 'That weekend,' Ted told me on reflection, 'was the essence of everything a birding trip should be.' So what did they see? Answer: not a sausage, which is hardly surprising given that they didn't set foot outdoors. It's an interesting thought – birding sans birds?

Mind games

The current interlocking advance of knowledge and telecommunications technology is truly revolutionary. We never had it so good. You can videograb the latest hot bird, download it on to a PC and transmit a digitised image over the Internet at the click of a mouse. Things are moving so fast that even the English language cannot supply proper verbs and pronouns to describe these novel processes. Yet, I'm hardly being swept off my feet by the buzz of modernity. I'm no rhino-skinned Luddite; it's my attitude that I can't change. I am

52 It took eight hours and 5000 kcal of effort to find this Rose-coloured Starling. Better than twitching it?
(Anthony McGeehan)

stuck with a sense of purpose that comes with strings attached. To me birding is hunting and the prizes have to be earned. Don't be fooled. When I am in the field I'm not unwinding in the soothing surroundings of the countryside – I'm locked in mortal, single-handed combat with Mother Nature's waifs and strays. Several emotions are in play: excitement, determination, patience and desperation. I need a fix but first I have to go through some kind of agony.

I was born to suffer and to view pleasure with suspicion. No pain, no gain. If, half blinded with sweat, I stumble and fall into an overgrown ditch and emerge scratched with wet feet, then so much the better. This is a credit lodged in my favour. Good luck to friends who make quality finds with little discernible effort, or who have the happy knack of being in the right place at the right time. Their elation is well deserved. So what is wrong with me? For one thing, vision. People say, 'Birding is an escape from the reality of life.' I cannot see this. Worse, I receive an inverted image: birding is reality, everything else is a distraction.

Benefits arise from this mindset. In terms of personal adrenalin, other people's discoveries don't amount to a pile of beans. Twitching becomes about as relevant and meaningful as tossing a penny into the Grand Canyon. However, news

matters enormously. If Radde's Warblers have hit the east coast of England then Donegal could be the next stop. If a wave depression has deposited three Red-eyed Vireos in Cork, then the fourth could be in the sycamore tree up ahead. In this theology there is no substitute for hard work. When effort delivers the goods it tends to become enshrined as a necessary step, a prerequisite for finding a rare bird.

I know this attitude is utter madness of the sack-cloth and ashes variety. But it becomes a glorious sanity when, in the dying embers of an autumn day I find a Rose-coloured Starling in the last bush of the last field before the watery grave of the North Atlantic. Thank goodness the bird had the wit to stop migrating while there was still land to settle on. As I stood watching it from a roadside, a steady drizzle began to fall, saturating my camera and binoculars. Soon even the starling had had enough and retreated out of sight. A car drew up and its occupant asked if, in such miserable weather, I wanted a lift. When I declined and told the driver what I was doing – standing in the rain waiting for a rare bird – he nodded with a sympathetic air and offered the disarming condolence, 'Very well then, carry on – I suppose we all have a cross to bear.'

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **November-December 2000** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GEESE TO DUCKS Since November 2000, geese hunting in the Netherlands is forbidden by law. As this country is a prime wintering site for c 10 goose species, with total numbers ranging from 500 000 to 1 000 000, this decision is of international importance. Farmers may still chase geese from their land as long as they do not cause the death of any. In return, they will receive compensation for damage to crops. In addition, a total of 20 000 hectares are assigned as wintering areas where no disturbance of geese is allowed. From 31 August onwards, an unringed **Ross's Goose** *Anser rossii* wintered at Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, the Netherlands, while another turned up in Friesland on 17 November; on 1 January, (the?) two birds were together at Korendijkse Slikken. The first **Greenland White-fronted Goose** *A albifrons flavirostris* of the autumn for Denmark was an adult at Thisted, Nordjylland. In Sicily, Italy, 315 **Ferruginous Ducks** *Aythya nyroca* were counted at Lago di Lentini, Siracusa, on 7 October; by 24 December, at least 200 were still present here. In England, single **Canvasbacks** *A valisineria* were (again) at Abberton Reservoir, Essex, from 12 November into January and in Kent from 18 November into January. In Britain, a total of 11 **Ring-necked Ducks** *A collaris* were present during October (interestingly, half of them females) with also two fe-

males in Ireland; during November, again 11 were reported in Britain and three in Ireland; during December, c 14 were in Britain and one or two in Ireland. At Lagoa Azul, São Miguel, Azores, two Ring-necked Ducks were present on 4 November and two **Lesser Scaups** *A affinis* on 2-4 November; another immature male Lesser Scaup was at Lagoa das Furnas, São Miguel, on 3 November. From 11 November to 10 December, two female Lesser Scaups were seen off Sanxenxo, O'Grove, Pontevedra, Spain. On Tenerife, Canary Islands, two individuals remained through December at Roquito del Fraile. Following the unprecedented influx of **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* in France in September-October, singles were still present at Audenge, Gironde, until 4 November, at Rochefort, Charente-Maritime, until 10 November, at Lapeyrouse, Ain, until at least 15 November, and at Le Drennec, Finistère, on 22 November. The second for Portugal was a female at the Tagus estuary from 26 October into November. On 29 December, 558 were counted at Tishlovet reservoir, Israel. A female **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* was photographed at Hopeman, Moray, Scotland, during 16-18 November. Another was reported flying past Dunkerque, Nord, France, on 17 November. On 25 December, a female was seen on Sylt, Schleswig-Holstein, Germany. In the Azores, a first-year **King Eider** *Somateria spectabilis* moulting from juvenile to first-winter plumage was in the harbour of Ponta Delgada on São Miguel from 3 November onwards. The second for Spain was a first-year male at Laxe, A Coruña, Galicia, on 10-27 December. The seventh for France was a first-year at Douarnenez, Finistère, from 30 December onwards. A female was in Kerry, Ireland, in the first week of January. Both males of Texel, Noord-Holland, the

53 Double-crested Cormorant / Geoorde Aalscholver
Hypoleucos auritus, São Miguel, Azores,
4 November 2000 (Kris De Rouck)

54 King Eider / Koningseider *Somateria spectabilis*,
immature male, Ponta Delgada, São Miguel, Azores,
4 November 2000 (Kris De Rouck)

55 Yellow-billed Stork / Afrikaanse Nimmerzat *Mycteria ibis*, Fuerteventura, Canary Islands, 7 November 2000
(Max Berlijn)

Netherlands, were still present in early January. The returning male **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* was back at Kirkjubø, Faeroes, on 12 November and the returning female was seen here on 25 December (since it has been shown that the population of Quebec, Canada, winters in south-western Greenland while the Icelandic population seems to be resident, western European records may well involve transatlantic vagrants). The first for Finland was a female at Vantaa river, Helsinki, on 26 November. From 4 November to at least 30 December, up to five **Surf Scoters** *Melanitta perspicillata* (including four males) stayed in a flock of 1000s of Common Scoters *M nigra* and 10s of Velvet Scoters *M fusca* off Terschelling, Friesland; there have been seven previous records for the Netherlands, the last in 1988. Both in November and December, at least 10 were reported in Britain. Moreover, one was at Lista, Vest-Agder, Norway, in November and last winter's female returned to Dingle, Kerry, on 10 December. An **American Wigeon** *Mareca americana* was found at Barga, Morocco, on 26 November. In the Azores, two female/immature **Blue-winged Teals** *Anas discors* were seen at Cabo da Praia on Terceira on 29 October. In Spain, the male **American Black Duck** *A rubripes* found on 21 October at Ría de Ortigueira, A Coruña, was relocated on 26 November at the same place and still present on 10 December. In England, males in Cornwall and Scilly remained through December; others were seen in early January in Devon, England, and on Archill Island,

Mayo, Ireland. The long-staying (since 1993) male in Gardur, Iceland, was still present on 19 November. In Britain, at least 20 **Green-winged Teals** *A carolinensis* were seen during November and c 10 in December. Up to two **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* at the Wimpey Pits, Dubai, on 20 December were the third and fourth for the United Arab Emirates (UAE) and the first since 1975. In the Canary Islands, a female **Wood Duck** *Aix sponsa* was at Laguna de Barlovento, La Palma, on 18 November.

GREBES TO SPOONBILLS The **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Saint-Denis-d'Orques, Sarthe, France, remained from 24 June into January. A first-winter was at Lough Agheda, Cork, Ireland, on 3-8 November. In southern Morocco, after two days of north-westerly gales, more than 2000 **Great Shearwaters** *Puffinus gravis*, 5000 **Cory's Shearwaters** *Calonectris borealis* and 30 **Bulwer's Petrels** *Bulweria bulwerii* were seen near Tarifa on 24 November. In the Azores, a first-winter **Double-crested Cormorant** *Hypoleucos auritus* was present at Vila Franca do Campo on São Miguel on 3-4 November; other individuals were found on Terceira on 9 November and at Lagoa das Furnas, on 12 November. After several **Pygmy Cormorants** *Microcarbo pygmeus* in Germany and Switzerland during September-October (cf Dutch Birding 22: 295, 2000), an immature was present at Kembs, Haut-Rhin, France, from 29 October to 2 November (so far, the only 20th century record for France was one in the

56 Black-winged Pratincoles / Steppenvorkstaartplevieren *Glareola nordmanni*, Van Gölü, Turkey, 15 September 2000 (Thomas Sacher) cf Dutch Birding 22: 296, 2000

Camargue, Bouches-du-Rhône, in March 1990). In Poland, singles were seen near Lezajsk on 10 September and at Milicz fishponds on 7 October. The third of the autumn for Switzerland was at Rapperswill, Zürichsee, on 13 November and perhaps the same bird was at Mauensee, Luzern, on 3-21 December. From 22 November, two adults were at Laacher See, Rheinland-Pfalz, Germany. An individual at Lago di Lentini, Sicily, has now been present for two years. The first for Belgium was a juvenile or first-winter on the French border at Warneton and Ploegsteert, Hainaut, from 28 December to 1 January. The first **Cinnamon Bittern** *Ixobrychus cinnamomeus* for the UAE was found on Arzanah on 20 November. In Spain, the pied **Indian Reef Egret** *Egretta gularis schistacea* present at Llobregat delta, Barcelona, since August was last reported on 29 November; a dark-morph **Western Reef Egret** *E. gularis* was seen at Veta la Palma, Sevilla, on 17 November. Numbers of **Great Egrets** *Casmerodius albus* in western Europe continued to increase. In November, unusual large numbers were recorded at widespread locations throughout Sardinia, Italy; for instance, 90 individuals were in the southern part of the Gulf of Oristano. It was also the best year ever for Spain with 96 individuals during November and 38 during December. It was the same story in the Netherlands where more than 100 were reported from October to early December. The first **Purple Heron** *Ardea purpurea* for Norway since 1991 was discovered at Tornesvatnet,

Haugesund, Rogaland, on 1 December. At least five unringed **Yellow-billed Storks** *Mycteria ibis* were roaming about in central and northern Italy in late September and October. An unringed adult was present on the beach at Jandia, Fuerteventura, Canary Islands, from 19 September to at least 13 November. About 185 **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* were counted in a roost at Brazo del Este, Sevilla, on 12 November. An **African Spoonbill** *Platalea alba* was photographed at Dakhla, southern Morocco, on 26 November.

RAPTORS A first-year **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* was seen at Ebro delta, Tarragona, Spain, on 27 November. In Austria, two adults and an immature were found at Weinviertel, Niederösterreich, on 1 October and one was still in Burgenland on 14 October. In Israel, a day record of 47 000 **Lesser Spotted Eagles** *Aquila pomarina* was counted on 1 October, mainly above only two stations of the 'northern valleys soaring birds survey'; the autumn's total by late October was 88 000 individuals, the highest since 13 years. In Sicily, a juvenile remained at Siracusa from 1 November to at least 15 December. Three were seen in the UAE between 24 November and 14 December. In the Netherlands, juvenile **Greater Spotted Eagles** *A. clanga* were observed on 4 November at Lauwersmeer, Groningen, and the same at Dokkum, Friesland, on 11 November at Polder Hoogeweg, Noordwijk, Zuid-Holland, on 17-18 November in Noord-Holland at

57 Forster's Tern / Forsters Stern *Sterna forsteri*, adult winter, Bangor, Wales, December 2000 (*Steve Young/Birdwatch*) **58** Long-tailed Shrike / Langstaartklauwier *Lanius schach*, first-winter, Howmore, South Uist, Outer Hebrides, Scotland, November 2000 (*Paul Hackett*) **59** Red-flanked Bluetail / Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*, Nova Gorica, Slovenia, 23 November 2000 (*Dare Sere*) **60** Desert Wheatear / Woestijntapuit *Oenanthe deserti*, female, Holme Reserve, Norfolk, England, 4 November 2000 (*Nigel Blake*)

Koedijk and Castricum, and on 10 December at Haarlerberg, Sallandse Heuvelrug, Overijssel; some (or all) of these sightings may refer to the same individual. In Switzerland, the juvenile at La Broye remained until 11 November and probably the same individual was seen the next days flying along the Jura and elsewhere; by December, the bird wintering the past two years at Niederriedstausee, Bern, had not returned. In Spain, an adult was seen at Lucio del Lobo, Sevilla, on 25 November and a pale juvenile was at Aiguamolls de l'Empordà, Girona, on 18-21 December. Both in France and in Hungary, three were reported during November; the regular winterers in the Camargue were back in December. For the third consecutive year, one stayed at least until 20 December at Vasche di Maccharese, Roma, Italy. There were several other individuals seen in Italy. In Denmark, the second- or

third-year **Steppe Eagle** *A nipalensis* discovered on 25 September on Bornholm remained until at least 23 December. In Italy, juveniles were seen in Toscana on 25 November and at Siracusa on 8 December. One or two **Tawny Eagles** *A rapax* were reported near Urim, Israel, in late December. A juvenile **Imperial Eagle** *A heliaca* was present at Brønderslev, Nordjylland, Denmark, on 19-23 December. In the Canary Islands, an immature pale-morph **Booted Eagle** *Hieraaetus pennatus* was at Morro Jable, Fuerteventura, on 6 November. About the sixth **Bateleur** *Terathopius ecaudatus* for Israel was a first-year flying south above Tirat-Tsvi in the Bet-Shean Valley on 23 October. The first **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* for the Netherlands was a juvenile female on 5 November at Bergen, Noord-Holland, which was identified after it had been taken into care and died. In addition to September reports in France and Germany

61 White-rumped Sandpiper / Bonapartes Strandloper *Calidris fuscicollis*, juvenile, Lough Beg, Londonderry, Northern Ireland, 30 October 2000 (Anthony McGeehan)

62 Baird's Sandpiper / Bairds Strandloper *Calidris bairdii*, juvenile, Stensnæs, Sæby, Nordjylland, Denmark, September 2000 (Allan Kjør Villesen) cf Dutch Birding 22: 297, 2000

(cf Dutch Birding 22: 296, 2000), a juvenile **Eleonora's Falcon** *F eleonora* was also seen at Dzierżno reservoir, Upper Silesia, Poland, on 24 September. On 15 December, the first of up to three **Lanner Falcons** *F biarmicus* in southern France this winter turned up in the Crau, Bouches-du-Rhône. In Ireland, a white-morph juvenile **Gyr Falcon** *F rusticolus* was present at Kilcoole, Wicklow, on 11-12 November and presumably the same bird was then seen in the Dublin area on 26 November, 3 and 10 December and 6 January.

CRANES TO WADERS In north-western France, record November counts of **Common Cranes** *Grus grus* at Lac du Der-Chantecoq, Marne, were 51 150 on 15 November and a highest of 72 760 on 26 November. High numbers were also seen on migration in eastern parts of Belgium and (a total of 20 000) the Netherlands, including an albino in a flock at Nederweert, Limburg, in early December. Two **Siberian Cranes** *G leucogeranus* returned to winter at Keoladeo Ghana, Bharatpur, India, in mid-October. The seventh **Demoiselle Crane** *Anthropoides virgo* for the UAE and the first since November 1996 turned up at Dubai sewage works on 12 November. A **Little Bustard** *Tetrax tetrax* was present at Zeebrugge, West-Vlaanderen, Belgium, on 9-17 December. In England, the **Black-winged Stilt** *Himantopus himantopus* remained at Titchwell, Norfolk, for its seventh year. If accepted, an **American Golden Plover** *Pluvialis dominicus* at Baltoji Voke fishponds on 4 November will be the first for Lithuania. During November, single juveniles were on Tresco, Scilly, and Benbecula, Western Isles, Scotland; there were five in Ireland. The first **Pacific Golden Plover** *P fulva* for Poland was an adult near Czystochowa on 31 August. A juvenile **Sociable Lapwing** *Vanellus gregarius* was seen at Otmuchowski reservoir, Poland, on 24 September. The 14th for the UAE was an immature at Fujairah farm on 9 November. In Portugal, one was seen at Sagres on 13 November. In England, a first-winter was relocated at Aldeburgh, Suffolk, on 19 November and still seen on 6 December. Four individuals occurred this autumn in France (after five in spring), including two in Somme in November. Up to 27 were present near Urim, Israel, on 9-17 December. The third **Semipalmated Sandpiper** *Calidris pusilla* for Poland and the second for 2000 was an adult trapped at Reda river mouth, Gdansk bay, on 9 September. On 16 November, a first-winter was identified on Madeira. In the Azores, between 29 October and 4 November, there were (still) at least one **Semipalmated**, five **White-rumped** *C fuscicollis*, one **Pectoral** *C melanotos* and two first-year **Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* present on Terceira, São Jorge and São Miguel. A late White-rumped Sandpiper was at Lough Beg, Derry, Ireland, from 30 October to 16 November. Two alleged **Western Sandpipers** *C mauri* reportedly trapped on 30-31 January at Zaranik, North Sinai, Egypt, have now been rejected (cf Dutch Birding 22: 40, 2000). Long-staying first-winter **Long-billed Dowitchers** *Limnodromus scolopaceus* remained into January at Belfast Harbour, Down, Northern Ireland, and Seaforth,

Merseyside, England. One was at Poole Harbour, Dorset, on 7-11 November. The first **Marsh Sandpiper** *Tringa stagnatilis* in winter for the Netherlands was present at Camperduin, Noord-Holland, from 31 December to at least the second week of January. In Spain, the **Greater Yellowlegs** *T melanoleuca* stayed at Laguna de Valdoviño and Ría de Ortigueira, A Coruña, from 4 November to at least 24 December while another was present near Sevilla on 15-19 December. Also in Spain, a first-winter **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* remained from 16 November to at least 21 December at Aiguamolls de l'Empordà. On 8-10 December, one was reported from Dithmarscher Speicherkoog, Schleswig-Holstein. Another was at Laugharne Marsh, Carmarthenshire, Wales, on 12-30 December.

GULLS TO TERNS An adult **Pallas's Gull** *Larus ichthyaeus* was seen near Przemysl, Poland, on 1-25 October. A first-winter **Laughing Gull** *L atricilla* was present at Ballina, Mayo, on 9 December and a first-winter **Franklin's Gull** *L pipixcan* at Clennon Valley, Devon, on 16-17 December. A **Sabine's Gull** *L sabini* inland in the Netherlands and moulting from juvenile to first-winter plumage remained from 3 November to 13 December in a meadow at Nieuwkoop, Zuid-Holland. An adult **Bonaparte's Gull** *L philadelphia* was observed at Poolsbrook, Derbyshire, England, on 27 December. If accepted, an adult **Ring-billed Gull** *L delawarensis* at Val di Brenta, Chioggia, on at least 18-23 December will be the first for Italy. On 6-29 December, at least 17 were reported from (northern) Spain. In Ireland, first-winter **American Herring Gulls** *L smithsonianus* were reported at Killybegs, Donegal, on 13 December and at Ballycotton, Cork, on 17-18 December. On La Palma, Canary Islands, a first-winter **Glaucous Gull** *L hyperboreus* was at Santa Cruz on 25 October and a second-winter at Tazacorte on 20 November. In Spain, a first-winter was present at Cariño, A Coruña, on 9 December. In Italy, an adult **Great Black-backed Gull** *L marinus* was discovered at Chioggia, Venezia, on 30 December. In southern Morocco, 45 **Royal Terns** *Sterna maxima* were counted north of Dakhla on 26 November. A **Forster's Tern** *S forsteri* was at Bangor, Gwynedd, Wales, on 2-18 December and the second for western France turned up on 6 January. In December, up to two **White-winged Terns** *Chlidonias leucopterus* and up to five **Black Terns** *C niger* were present at Den Oever, Noord-Holland, the Netherlands; one White-winged was killed by a Common Magpie *Pica pica* in late December but the other reportedly made it into January.

DOVES TO WAXWING The first **Stock Dove** *Columba oenas* for the UAE was at Al Wathba camel track on 9 November. The 14th **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* for Sweden turned up at Åstholmen, Medelpad, on 28 October. In Norway, a bird being either an Oriental Turtle Dove of the subspecies *S o meena* or a European Turtle Dove *S turtur* was present at Voll, Jæren, Rogaland, in late December. The identification of the bird in Germany on 1 June is now considered

63 Black-throated Accentor / Zwartkeelheggenmus *Prunella atrogularis*, Pori, Tahkoluoto, Finland, November 2000
(Pekka Komi)

64 Booted Warbler / Kleine Spotvogel *Acrocephalus caligatus*, Ins, Switzerland, 18 November 2000
(Gabriël Schuler)

very doubtful (cf Dutch Birding 22: 235-237, plate 226, 2000, *Limicola* 14: 152, 2000). The most southerly **Great Grey Owl** *Strix nebulosa* in 100 years for Sweden seen in June by many birders at an accessible spot at Skummeslövstrand, Halland, was again present from September to 2 January. A very late **European Nightjar** *Caprimulgus europaeus* was seen in Finland on 6 December. In Halland, Sweden, a **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* occurred not far from Halmstad on 2 January. The fourth **Bimaculated Lark** *M bimaculata* for Finland (and the second in winter) remained on Långören, 20 km south-west off Porvoo, from 17 December to at least 6 January. In Sweden, a **Greater Short-toed Lark** *Calandrella brachydactyla* was present near Halmstad, Halland, from 1 January to at least the second week of January. On 18 November, there were still three **Oriental Skylarks** *Alauda gulgula* at the Eilat sewage works, Israel. Up to three **Pale Sand Martins** *Riparia riparia diluta* at Al Wathba camel track from 20 October were the first for the UAE. At the same site, the fifth and sixth **Plain Martins** *R paludicola* for the UAE were present from 20 October onwards (one remaining until 24 November). From 22 December onwards, the first **Indian Cliff Swallow** *Hirundo fluvicola* for the UAE arrived at the same site, accompanied by a **Red-rumped Swallow** *H daurica*. The latter species was also claimed at Portland Bill on 15 December. In southern France, six **Richard's Pipits** *Anthus richardi* were present in the Crau on 27 December. Several were wintering in Asturias, Spain. In Sicily, 15 were at Siracusa during November. In the Netherlands, one was discovered on Texel on 7 January. In Sweden, an unseasonal **Red-throated Pipit** *A cervinus* was still present on 1 January. A **Siberian Buff-bellied Pipit** *A rubescens japonicus* remained into January at Kfar-Ruppin, Israel. A major invasion of **Bohemian Waxwing** *Bombicilla garrulus* occurred in November in Denmark and from late December to early January in eastern England and the Netherlands.

ACCENTORS TO WARBLERS The eighth **Siberian Accentor** *Prunella montanella* for Finland (and the third of the autumn) occurred at Hanko on 30 November. The fifth **Black-throated Accentor** *P atrogularis* (and the second of the autumn) for Finland was at Pori on 1-5 November and the sixth at Hanko from 3 until at least 10 December (the first of the autumn was on Pyhtää Ristisaari on 16-17 September). The southernmost **Radde's Accentor** *P ocellularis* ever for Israel was at Lotan's grove, Eilat, on 22 November. The first **Black Scrub Robin** *Cercotrichas podobe* for Egypt was found at Wadi Aedib, Gabel Elba, on 3 November (where a **Verreaux's Eagle** *A verreauxii* was also seen that day). The first **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* for Slovenia was a first-year trapped at Nova Gorica on 23 November. The identification of a male **Eastern Common Redstart** *Phoenicurus phoenicurus samamisicus* on Helgoland, Schleswig-Holstein, on 4 September appears to be erroneous (cf Birding World 13: 359, 2000, Dutch Birding 22: 298, plate 290, 2000). The eighth **Pied Bushchat** *Saxicola caprata* for the UAE was

a male on the Oman border fence at Fujairah farm from 17 November to late December. In southern France, an **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* was identified in the Crau on 27 December. In Norway, **Pied Wheatears** *O pleschanka* were found at Revtang, Jæren, Rogaland, on 4 November and at Jåbekk, Vest-Agder, on 5 November. The first bird was accompanied by a first-winter male **Desert Wheatear** *O deserti* and remained until at least 5 November. A female **Pied Wheatear** remained at Gibraltar Point, Lincolnshire, England, on 18-26 November. In Sweden, three **Desert Wheatears** were seen during November while this autumn's fifth was at Forsmark on 3 December. In England, a female was at Holme, Norfolk, on 2-4 November and a male at Boulby, Cleveland, on 12-14 November. The fifth for Denmark was an adult male at Varde, Vestjylland, Denmark, on 19-20 November and the sixth a first-winter female at Gilleleje Havn on 2-3 December. Another for Norway this autumn was a first-year female on Karmøy, Rogaland, from 26 November into December. In the Netherlands, an adult male was present for a few hours in the snow at Bloemendaal, Noord-Holland, on 25 December. A **Grey-cheeked Thrush** *Catharus minimus* was reported at Moel y Ci, Gwynedd, Wales, on 3-4 November. In the Netherlands, a first-winter female **Black-throated Thrush** *Turdus ruficollis atrogularis* was seen infrequently at Selverderhof in the city of Groningen, Groningen, on 11-21 November. On 11 November and from 29 December to at least early January, singles were claimed in Germany. In the same period, a male was reported from Portland Bill, Dorset, and another from 31 December near Birmingham, West Midlands, England. The **American Robin** *T migratorius* at Carbis Bay, Cornwall, was seen on 1-4 November. If accepted, the second for Germany (after the first in 1913) was picked up alive but later died near Aken, Magdeburg, in late November or early December. The first **Paddy-field Warbler** *Acrocephalus agricola* for Sicily was at Vendicari on 2 December. In France, a **Blyth's Reed Warbler** *A dumetorum* was present on Ouessant, Finistère, on 9-10 November. The second **Booted Warbler** *A caligatus* for Switzerland remained at Ins near Fanel, Bern, from 11 November to at least 25 November. In Norway, one was trapped at Revtang, Rogaland, on 22 November. A first-year male **Ménétries's Warbler** *Sylvia mystacea* stayed at Yotvata, Israel, on 16-20 November. Extremely late **Barred Warblers** *S nisoria* were at Lowestoft, Suffolk, on 2 December and at Kingsdown, Kent, on 17-18 December. Also in England, a first-winter **Desert Whitethroat** *S curruca minula* was trapped on 9 November at Redcar, Cleveland, where it remained into December. The fifth **Bright-green Warbler** *Phylloscopus nitidus* for the UAE was on Arzanah on 19-22 November. During November, at least 57 **Pallas's Leaf Warblers** *P proregulus* were seen in Britain, of which 40 along the east coast between Kent and Northumberland; 14 were in the Netherlands (the last on 20 November) and 10 were in Sweden. A late **Yellow-browed Warbler** *P inornatus* was at Helston, Cornwall, on 3 January. The fourth **Hume's**

65 Siberian Blue Robin / Blauwe Nachtegaal *Luscinia cyane*, first-year female, Ebro delta, Catalunya, Spain, 18 October 2000 (*Ricard Gutiérrez*) cf Dutch Birding 22: 299, 2000

Leaf Warbler *P. humei* for Norway this autumn (and the seventh ever) turned up at Nærlund, Rogaland, on 5-6 November and the fifth at Mølen, Vestfold, on 11-12 November. The ninth (and the first of the autumn) for Denmark at Ribe, Vestjylland, on 15 October was also the earliest ever. On 7-11 November, an influx of seven occurred in eastern Britain; one was at Portland Bill on 4 December. Two were seen in Sweden in November. In Israel, one was territorial at the Eilat cemetery on 10 November. The only one in the Netherlands was found at Oosterscheldekering, Zeeland, on 10 November. During early January, a **Dusky Warbler** *P. fuscatus* was still present at Grouville, Jersey, Channel Islands.

SHRIKES TO BUNTINGS The first **Long-tailed Shrike** *Lanius schach* for Britain was a first-winter of the western taxon *erythronotus* at Howmore, South Uist, Western Isles, from 27 October to 4 November (see Birding World 13: 454-457, 2000). In Germany, an adult male **isabelline shrike** *L. isabellinus/phoenicuroides* stayed near Neustadt, Niedersachsen, on 16-21 November. The first isabelline shrike for Ireland was a first-winter at North Slob, Wexford, from 20 November to 9 December; it was trapped and thought to be a **Daurian Shrike** *L. isabellinus*. In Sweden, an extremely late first-year **Lesser Grey Shrike** *L. minor* was identified in Småland on 17 December. The fourth **Steppe Grey**

Shrike *L. pallidirostris* for Denmark was a first-winter at Hasle Rogeri, Bornholm, on 6-14 October. The second for Italy and Sicily was at Penisola Magnisi, Siracusa, on 15-16 December (the first was in Sicily in 1968). A very late **Masked Shrike** *L. nubicus* was a male near Jerusalem, Israel, on 7 December. In England, a male **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* was reported between Rame and Cawsand, Cornwall, on 12 November. The first **Red-eyed Vireo** *Vireo olivaceus* for Poland was trapped near Darlowo on 17 (not 14) October (cf Dutch Birding 22: 302, 2000). A small influx of **Trumpeter Finch** *Bucanetes githagineus* occurred in Sicily, Italy, with one in August, one on 3 October, two on 11-13 October and one on 18 October. The seventh and eighth for France were singles on Sein, Finistère, on 19 October and in the Camargue on 11 November. In November, a huge invasion of 1000s of **Pine Grosbeaks** *Pinicola enucleator* occurred in southern Sweden; reportedly, on 11-12 November, 5000 were flying past Stockholm and on 1 December still 2000 were present here. However, up to early January, the influx did not reach Denmark. The first-winter male photographed at Maywick, South Mainland, Shetland, Scotland, was not seen after 9 November. In France, the **Blackpoll Warbler** *Dendroica striata* on Ouessant remained from 19 October to 2 November. In Toscana, up to 20 **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* were wintering at three sites during December. At the traditional winter site of Albaron, Camargue, at least two males and a female remained from November into January. In Norway, singles were trapped at Revtingen and Lista in mid-November. A female was seen at Rietzersee, Brandenburg, Germany, on 15 November. One remained at Trosa, south of Stockholm, from 2 January onwards. The third **Yellow-breasted Bunting** *E. aureola* for the UAE remained at Al Wathba camel track from 6 to 27 October.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, Limicola and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Mindy Baha El Din, Sherif Baha El Din, Johan Bekhuis, David Bigas, Piero Bonvicini, J-M Breider, Reto Burri, Geoff Carey, Alain Chappuis, Rolf Christensen, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Dirk Colin, Andrea Corso, Philippe Dubois, Hugues Dufourmy, Enno Ebels, Juan José Ramos Encalado, Per Forsberg, Annika Forsten, Peter Fraser (UK), Gerard Gorman, John Grønning, Marcello Grussu, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Martin Helin, Erik Hirschfeld, Erling Jirle, Arto Juvonen, Guy Kirwan, Yann Kolbeinsson, Pierre Le Maréchal, Emmanuel Le Roy, Anthony McGeehan, Richard Millington, Geir Mobakken, Colm C Moore, Petur Mortensen, Mika Ohtonen, Arie Ouwerkerk, Menotti Passarella, Benoit Paeppegae, Colin Richardson, Magnus Robb, Kris De Rouck, Luciano Ruggieri, Johan Sandström, Nir Sapir (Israel), Cyril Schönbächler, Holger Schmitt, Bob Scott, Nicolas Selosse, Dare Sere, Thomas Spencer, Tadeusz Stawarczyk, Frank Stühmer, Pam Thomson, Pierre Unge, Koen Verbanck, Luc Verroken and Maxime Zucca for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands (arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **november-december 2000**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de homepage van de DBA op <http://www.dutchbirding.nl>.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN In totaal werden 16 **Sneeuwgans** *Anser caerulescens* doorgegeven, waaronder twee van de blauwe vorm. De **Ross' Gans** *A rossii* van de Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, werd daar tot 17 december en daarna weer op 31 december gezien en dook voorts ook op bij Strijen, Zuid-Holland, en op de

Slikken van Flakkee, Zuid-Holland. Een andere verbleef eerst op 17 en 18 november in de Lauwersmeer en daarna van 19 november tot 10 december bij Gaast, Friesland. **Dwergganzen** *A erythropus* werden opgemerkt van 18 november tot 16 december ten zuidoosten van Petten, Noord-Holland (maximaal 15), op 28 november bij de Anjumer Kolken, Friesland (16), en vanaf 18 december in de omgeving van polder Oudeland van Strijen, Zuid-Holland (maximaal 16). Daarnaast werden op diverse locaties nog in totaal 10 exemplaren waargenomen. Er werden c 10 **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* gezien, waaronder een groepje van drie op 9 december bij Gaast. **Witbuikrotganzen** *B hrota* waren schaars en werden gemeld op 18 november vliegend langs Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, en vanaf deze datum maximaal drie op Wieringen, Noord-Holland, vanaf 7 december op Texel, Noord-Holland, en vanaf 26 december maximaal twee bij Scharendijke, Zeeland. **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* waren algemener, met in totaal 11 op acht locaties, waaronder voor langere tijd exemplaren op Texel, Wieringen, Terschelling, Friesland, en bij Scharendijke. Zoals gewoonlijk verbleven weer **Krooneenden** *Netta rufina* in de Haagse Waterleidingduinen (HW-duinen), Zuid-Holland, met een maximum van 23

66 Koningseider / King Eider *Somateria spectabilis*, adult mannetje, Texel, Noord-Holland, 30 november 2000
(René Pop)

op 22 december. **Witoogeeden** *Aythya nyroca* werden gezien van 20 november tot 17 december bij Windesheim, Overijssel, en op 17 december bij de Stichtse Brug, Flevoland. De twee mannetjes **Koningseider** *Somateria spectabilis* verbleven nog de gehele periode langs de Waddenkust van Texel. Spectaculair was de ontdekking van **Brilzee-eenden** *Melanitta perspicillata* langs het Noordzeestrand van Terschelling. Op 4 november kwam de eerste melding van een mannetje. Hoewel aanvankelijk getwijfeld werd over de aanwezigheid van een tweede vogel, bleken er op 18 november maar liefst drie mannetjes aanwezig, waarvan twee onvolwassen. Op 20 november was zelfs sprake van twee adulte en twee onvolwassen mannetjes én een adult vrouwtje. Tot het eind van de periode werden nog één tot drie ter plaatse waargenomen. **Amerikaanse Smienten** *Mareca americana* werden gemeld op 6 november in de Bandpolder, Friesland, van 17 tot 25 november op de Ouderkerkerplas, Noord-Holland, op 29 december in de Yerseke Moer, Zeeland, en op 31 december bij Maassluis, Zuid-Holland, en langs het Noordzeekanaal ten noorden van Spaarndam, Noord-Holland. Een **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* werd op 14 november opgemerkt bij Tien-gemeten, Zuid-Holland. Er werd een respectabel aantal van 18 **Ijsduikers** *Gavia immer* vastgesteld, waarvan acht op doortrek. Pleisteraars verbleven vanaf 8 november bij de Brouwersdam, Zuid-Holland, met na half december zelfs een maximum van vier, van 26 november tot 9 december bij Wessems, Limburg, vanaf 30 november aan de oostkant van Texel, van 10 tot 17 december bij de Oosterscheldekering, Zeeland, en vanaf begin december in de Brabantsche Biesbosch, Noord-Brabant. Alleen van Terschelling kwamen nog meldingen van **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus*, en wel op 11 en 17 november en 15 december. Late waarnemingen van **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* werden gedaan op 15 december bij Lauwersoog, Groningen, en op 30 december bij Westkapelle, Zeeland. De **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* van Panheel, Limburg, werd daar nog enkele malen gezien. Het totaal aantal gemelde **Kuifaalscholvers** *Stictocorax aristotelis* bedroeg 27, met op de volgende locaties maxima van meer dan één: drie in de Eemshaven, Groningen, drie bij de Oosterscheldekering, vijf bij IJmuiden, Noord-Holland, vijf bij Huisduinen, Noord-Holland, en vier bij Westkapelle. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden opgemerkt op 18 november in Maarssen, Utrecht, en op 5 december drie in het Veerse Bos bij Veere, Zeeland. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden weer algemener met waarnemingen op 5 november bij Apeldoorn, Gelderland, op 7 november in de Bandpolder, op 26 november bij Capelle aan den IJssel, Zuid-Holland, van 5 tot 8 december bij Aarlanderveen, Zuid-Holland, op 10 december bij Woerden, Zuid-Holland, van 13 tot 18 december bij Schiedam, Zuid-Holland, op 17 december bij Anna-Jacobapolder, Zeeland, van 17 tot 22 december bij Kampen, Overijssel, en van 24 tot 26 december bij Lage Zwaluwe, Noord-Brabant. Het overgrote deel van de ruim 75 gemelde

Kleine Zilverreigers *Egretta garzetta* had zich teruggetrokken in de Delta, met bijvoorbeeld alleen al 45 op 24 december in Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland. **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* bleven prominent aanwezig, met 20 'losse exemplaren' en 73 in groepen verspreid over zeven locaties, te weten 16 bij de Bijland, Gelderland, 11 in de Brabantsche Biesbosch, 12 bij Woerdense Verlaat, Zuid-Holland, vier in de Veenhuizerstukken, Groningen, 14 in de Oostvaardersplassen, negen in het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland, en zeven bij Kampen. Zeer late **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden gezien op 7 december bij Sint-Maartensdijk, Zeeland, en op 19 december bij Lexmond, Zuid-Holland. **Zwarte Ibsen** *Plegadis falcinellus* verschenen op voor deze soort gekende locaties: van 11 november tot 12 december bij Petten en van 12 tot 25 december bij Groede, Zeeland. Een **Flamingo** *Phoenicopterus roseus* stond op 27 december in het Nieuwe Robbengat in de Lauwersmeer, Groningen. **Rode Wouwen** *Milvus milvus* vlogen nog rond op 2 november bij Barchem, Gelderland, op 26 november bij Doesburg, Gelderland, en op 23 december bij Meijel, Limburg. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* verbleven op 9 en 19 november in de Lutjebroekerweel, Noord-Holland, op 11 november op diverse locaties tussen Noordwijk, Zuid-Holland, en de HW-duinen, waar de vogel ook nog aanwezig was op 12 november, vanaf 18 november een terugkerende adulte in de Oostvaardersplassen, op 22 december vliegend over het Breewijld bij Huisduinen en op 25 december in de Wieringermeer, Noord-Holland. Na een eerdere melding op 30 september werd een juveniele **Bastaardarend** *Aquila clanga* op 4 november ontdekt in de Lauwersmeer. Na enige omzwervingen belandde de vogel later op de dag bij Dokkum, Friesland. Op 11 november werd waarschijnlijk dezelfde vogel gezien te Polder Hoogeweg, Noordwijk, Zuid-Holland, en op 17 en 18 november bij Koedijk, Noord-Holland, en Castricum, Noord-Holland. Op 10 december was een juveniel exemplaar aanwezig op de Haarlerberg, Sallandse Heuvelrug, Overijssel. Nog een vijftal **Visarenden** *Pandion haliaetus* werd gemeld, waarvan de laatste tot 9 december bij Oudewater, Utrecht. Spectaculair was de vondst van een nog levend onvolwassen vrouwtje **Kleine Torenvalk** *Falco naumanni* op 5 november bij Bergen aan Zee, Noord-Holland. In verzwakte toestand werd de vogel naar een asiel getransporteerd, alwaar zij na korte tijd de geest gaf. Indien aanvaard is dit het eerste geval van deze soort voor Nederland.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Het was alweer bijna 10 jaar geleden dat Nederland werd verrast door sterke trek van **Kraanvogels** *Grus grus*. Na wat kleine groepjes in oktober, zette de trek in op 6 november met onder meer ruim 1000 over Maastricht, Limburg. Tot 10 november zette deze eerste golf door, waarna vanaf 22 november een tweede golf volgde. Ook rond 5 en 22 december was er sterke doortrek. Opvallend was de aanwezigheid van een groep van ruim 230 van 8 tot 11 december in de omgeving van Nederweert, Lim-

67 Vorkstaartmeeuw / Sabine's Gull *Larus sabini*, juveniel, Lauwersoog, Groningen, 14 oktober 2000 (Roef Mulder)
cf Dutch Birding 22: 311, 2000

68 Vorkstaartmeeuw / Sabine's Gull *Larus sabini*, juveniel ruiend naar eerste-winter, Nieuwkoop, Zuid-Holland,
11 november 2000 (Peter van Rij)

69 Kortteenleeuwerik / Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*, Camperduin, Schoorl, Noord-Holland, 10 november 2000 (*Do van Dijck*)

70 Izabeltapuit / Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*, eerstejaars, IJmuiden, Noord-Holland, 23 september 2000 (*Do van Dijck*) cf Dutch Birding 22: 311, 2000

burg/Noord-Brabant. In totaal zouden dit najaar c 20 000 Kraanvogels ons land gepasseerd zijn. Ook **Jufferkraanvogels** *Anthropoides virgo* – uiteraard van dubieuze oorsprong – werden weer gezien: op 10 november een geringde bij Geldermalsen, Gelderland, op 17 november bij Knooppunt Deil, Gelderland, en op 18 november drie in de omgeving van Tiel, Gelderland. Een vrij zekere **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominicus* werd op 21 november gemeld in de Bandpolder. Een opmerkelijke telling van **Bokjes** *Lymnocyrtus minimus* bedroeg 31 op 17 december in de Eemshaven. Zeer late **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* werden opgemerkt op 17 en 18 november bij Roggebotsluis, Flevoland, en vanaf 31 december in de Putten van Camperduin, Noord-Holland. De laatste **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* werd gezien op 4 november bij Leidschendam, Zuid-Holland. Twee **Rosse Franjepoten** *P. fulicaria* bleven tot 18 november gezien worden in de omgeving van Vlissingen, Zeeland. Andere werden waargenomen op 1 en 10 november en 26 december bij Westkapelle, op 11 november op het strand bij de HW-duinen, op 17 november langs Terschelling, op 16 december langs Den Oever, Noord-Holland, en op 25 december weer een bij Ritthem, Zeeland. Op 5 november was er opnieuw een melding van een **Lachmeeuw** *Larus atricilla* bij Arnhem, Gelderland. In november werden nog zes en in december vier **Vorkstaartmeeuwen** *L. sabini* gezien. Een standvastige juveniele was van 3 november tot 13 december ter plaatse op een akker bij Nieuwkoop, Zuid-Holland. Tot in het nieuwe jaar werd de **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* nog gezien bij Goes, Zeeland. Op 21 november werd er één gezien tijdens een wadvogeltelling ten westen van de Eemshaven. Een **Baltische Mantelmeeuw** *L. fuscus* werd op 29 november gemeld bij Castricum aan Zee, Noord-Holland. De adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* bleef aanwezig in Den Helder, Noord-Holland. Jonge vogels werden waargenomen op 29 november, van 5 tot 7 december en van 14 tot 16 december bij Westkapelle, op 8 december bij Camperduin en op 14 december bij Katwijk aan Zee. Een adulte werd op 20 december gezien in IJmuiden. Het maximum aantal **Grote Stern** *Sterna sandvicensis* op de Brouwersdam bedroeg acht op 15 december. Zeer uitzonderlijk was de aanwezigheid van maximaal drie **Witvleugelsterns** *Chlidonias leucopterus* tot in januari bij Den Oever. Een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* vloog op 30 november langs Camperduin. In totaal 20 **Kleine Alken** *Alle alle* werden gemeld, waarvan 16 op 18 en 19 november. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* werden opgemerkt op 18 en 26 november en 2 december bij Westkapelle, op 19 november bij Katwijk aan Zee en Scheveningen, Zuid-Holland, op 26 november bij Camperduin, op 10 december weer bij Scheveningen en op 22 december langs de Eemshaven.

LEEUWERIKEN TOT GORZEN Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* werd op 10 november gefotografeerd bij de Putten van Camperduin. In totaal 10 **Grote Piepers** *Anthus richardi* werden gemeld, waar-

van de laatste op 1 december over de Nolledijk bij Vlissingen. Na enkele waarnemingen van **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* vóór half december (in totaal 15), tekende zich na de kerst een heuse invasie af. Het aantal bedroeg ruim 700. Op 11 locaties werden meer dan 30 gezien. Na de melding van een mogelijke **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola maura* op 19 november bij de Oostvaardersplassen, volgde een geval van 16 tot 19 december bij Oostvoorne, Zuid-Holland. De oogst aan bijzondere tapuiten omvatte dit jaar ook nog **Woestijntapuiten** *Oenanthe deserti* op 24 november op Schiermonnikoog, Friesland, en op 25 december een adult mannetje in de Kennemerduinen, Bloemendaal, Noord-Holland. De vijfde **Zwartkeellijster** *Turdus ruficollis atrogularis* voor ons land en de tweede voor de stad Groningen, Groningen, was een vrouwtje op de Selwerderhof van 11 tot zeker 21 november en mogelijk tot 9 december. Een **Graszanger** *Cisticola juncidis* werd op 9 december gezien bij Vlissingen. Niet minder dan 14 **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* werden gevonden tot 20 november, waarmee het najaarstotaal op 18 komt. Hieronder bevond zich de tweede voor Limburg, op 18 november in Maastricht, Limburg. Nog eens zeven **Bladkoningen** *P. inornatus* werden gemeld tot 25 november, waarna nog een erg late volgde op 29 december bij Westkapelle. Een **Humes Bladkoning** *P. humei* werd op 10 november gezien op de Oosterscheldekering. Na vangsten van twee **Bruine Boszangers** *P. fuscatus* op 5 november bij Castricum (teruggevangen op 7 november) en in de AW-duinen, Noord-Holland, verbleef er één van 25 tot 27 november bij Katwijk aan Zee. **Siberische Tijftjaffen** *P. collybita tristis* werden gemeld van 20 tot 25 november bij Makkum, Friesland, en op 2 december bij de Philipsdam, Zeeland. Een zeer late **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* pleisterde van 18 tot 23 november op Texel. **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* werden waargenomen op 14 november bij Emmercompascuum, Drenthe, op 16 december over Laren, Gelderland, en op 19 december bij Oranjewoud, Friesland. Op 14 oktober werd een **Russische Kauw** *Corvus monedula soemmerringii* gefotografeerd in Rotterdam, Zuid-Holland. Een adulte **Huiskraai** *C. splendens* verbleef vanaf 29 oktober tot eind van het jaar in Hoorn, Noord-Holland. Een onvolwassen **Roodmus** *Carduelis erythrurus* zat op 2 november in Westkapelle. Ten slotte werden nog **Dwerggorzen** *Emberiza pusilla* gemeld op 2 november over het Westduinpark in Den Haag, Zuid-Holland, en op 17 december twee en op 26 december één bij Oostvoorne, Zuid-Holland.

Het afgelopen najaar leverde dankzij het extreem zachte weer vele late fenologische waarnemingen op. Hieronder volgt een selectie:

Zomertaling *A. querquedula*: tot 9 december, Eijsder Beemden, Limburg; 30 december, Sas van Gent, Zeeland. **Purperreiger** *Ardea purpurea*: 7 december, Woerdense Verlaat; 16 december, Praamweg, Flevoland. **Strandplevier** *Charadrius alexandrinus*: 22 december, Kwade Hoek, Zuid-Holland. **Bosruiter** *T. glareola*: 13 december, Texel. **Noordse Stern** *S. paradisaea*: 18

71 Huiskraai / House Crow *Corvus splendens*, adult,
Hoorn, Noord-Holland, 29 oktober 2000
(Sander Lagerveld)

72 Russische Kauw / Russian Jackdaw *Corvus monedula soemmerringii*, Rotterdam, Zuid-Holland,
14 oktober 2000 (Chris van Rijswijk)

november, IJmuiden; 2 december, Den Oever. **Visdief** *S hirundo*: tot 19 december, Den Oever. **Zwarte Stern** *C niger*: tot 23 december maximaal vijf bij Den Oever. **Zomertortel** *Streptopelia turtur*: 29 november, Westkapelle; 17 december, Prunjepolder, Zeeland. **Gierzwaluw** *Apus apus*: in totaal vier gemeld, laatste twee 28 november, Delfzijl, Groningen; 1 december, Utrecht, Utrecht. **Boerenzwaluw** *Hirundo rustica*: c 25, laatste op 16 december, IJmuiden. **Oeverzwaluw** *Riparia riparia*: 7 tot 14 december samen met drie Boerenzwaluwen bij Huizen, Noord-Holland. **Huiszwaluw** *Delichon urbica*: 6 november, Huisduinen.

Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus*: 13 november, Terschelling. **Paapje** *S rubetra*: 24 november, Zoetermeer, Zuid-Holland; 22 december Houtrakkerbeemden, Spaarndam. **Tapuit** *O oenanthe*: 7 december, Terschelling; 2 tot 9 december, Katwijk, Zuid-Holland. **Beflijster** *T torquatus*: in november zes, daarna 11 december, Strijen; 10 tot 16 december, Den Burg, Texel. **Braamsluiper** *Sylvia curruca*: 15 tot 19 december, Delft, Zuid-Holland; 16 tot 22 december, Nieuwerkerk aan den IJssel, Zuid-Holland; 29 december, Alkmaar, Noord-Holland. **Tuinfluit** *S borin*: 23 tot 29 december, Huizen.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland (m.beukers@wanadoo.nl)
Klaas Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Nederland (dwergarend@home.nl)
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland (prouw@magma-group.nl)

73 Grote Zilverreigers / Great Egrets *Casmerodius albus*, Polder Maltha, Werkendam, Noord-Brabant, 24 november 2000 (Hans Gebuis)

74 Pontische Meeuw / Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans*, tweede-winter, Lauwersoog, Groningen, 9 november 2000 (Rudy Offereins)

75 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Paradijsveld, AW-duinen, Zandvoort, Noord-Holland, 5 november 2000 (Tom M van Spanje)

België

ZWANEN TOT OOIEVAARS Tussen 22 en 24 december verschenen opeens 12 **Wilde Zwanen** *Cygnus cygnus* waarvan 10 in de provincie Limburg. Een witte **Sneeuwgans** *Anser caerulescens* die op 26 november werd waargenomen bij Gent, Oost-Vlaanderen, betreft meer dan waarschijnlijk een ontsnapte. Op 5 en 16 december liepen respectievelijk één en twee adulte **Dwergganzen** *A erythropus* in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen. Op 11 november werd bij Doel, Oost-Vlaanderen, een **Groenlandse Kolgans** *A albifrons flavirostris* opgemerkt. Een **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* liet zich op 29 en 30 december bekijken bij Klemskerke, West-Vlaanderen. Een juveniele **Witbuikrotgans** *B hrota* pleisterde op 10 en 11 november in de Voorhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Van 22 november tot 17 december verbleef de eerste **Zwarte Rotgans** *B nigricans* voor België, een adulte, in de Uitkerkse Polders. In november werden 12 **Krooneenden** *Netta rufina* opgemerkt en in december kwamen daar nog eens 28 bij, waaronder negen te Gent op 23 december. Het adulte mannetje **Witoogeend** *Aythya nyroca* van Oelegem, Antwerpen, was daar nog tot 31 december te zien. Van 19 tot 23 november zwom er een op de Barrage de Falemprie, Hainaut. Op 24 december vond een opvallende aankomst plaats met adulte mannetjes te Dendermonde, Oost-Vlaanderen (in gezelschap van een onvolwassen vrouwtje); Lier, Antwerpen; en Semmerzake, Oost-Vlaanderen. Op 30 en 31 december verbleef een vrouwtje te Nazareth, Oost-Vlaanderen. Het adulte mannetje **Ringsnaveleend** *A collaris* bleef nog tot 18 november aanwezig op Blokkesdijk, Antwerpen. Op 22 november verbleef een vrouwtje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* te Kluizen. Op 24 november vloog de enige **Ijseend** *Clangula hyemalis* voor de periode langs Oostende, West-Vlaanderen. Er werden slechts enkele **Grote Zee-**

eenden *Melanitta fusca* opgemerkt: op 26 november en 10 december respectievelijk één en twee te Zeebrugge en vanaf 17 december vier te Dilsen-Stokkem, Limburg. Een mannetje **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* liet zich op 23 december bekijken te Zeebrugge. De laatste **Zomertaling** *Anas querquedula* van het najaar zwom op 2 december te Oudenaarde, Oost-Vlaanderen. November leverde zes **Parelduikers** *Gavia arctica* op, waarvan er op 26 november drie langs Middelkerke, West-Vlaanderen, vlogen. In december volgden nog twee waarnemingen waarvan één in het binnenland te Beerse, Antwerpen, op 30 december. **Ijsduikers** *G immer* deden het in vergelijking veel beter: er werden juveniele gezien te Antwerpen, Antwerpen, op 16 december en dezelfde vogel te Doel op 17 december; op de Barrage de la Plate-Taille, Hainaut, op 15 november; te Harelbeke, West-Vlaanderen, op 3 en 4 november; te Heist, West-Vlaanderen, van 3 november tot 6 december en een ander exemplaar vanaf 27 december; te Mechelen, Antwerpen, op 16 en 17 december en een andere vanaf 22 december; twee te Oostende van 3 tot 15 november (een bleef aanwezig tot 29 november); langs Westende, West-Vlaanderen, op 21 november; en te Zeebrugge vanaf 9 december. Intrigerend was de waarneming tijdens een telling vanuit een vliegtuig van een rondvliegende, adulte **albatros** *Diomedea* negen kilometer op zee ter hoogte van Oostduinkerke, West-Vlaanderen, op 5 november. Wellicht betrof het hier een Wenkbrauw-albatros *D melanophris*. Ook de waarneming van een **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris borealis* te Oostende op 11 december mag onverwacht genoemd worden. Op 28 december werd op de kleiputten te Warneton en Ploegsteert, Hainaut, een **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmeus* ontdekt. Ondanks de mobiliteit van deze waarschijnlijk juveniele vogel kon hij tot in het nieuwe jaar worden bekeken. Van 11 tot 13 november pleisterde een juveniele **Kuifaalscholver** *Stictocarus*

76 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Castricum, Noord-Holland, 5 november 2000 (Arnold Wijker) **77** Bladkoning / Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, Texel, Noord-Holland, november 2000 (Erik Menkveld) **78** Sperwergrasmus / Barred Warbler *Sylvia nisoria*, eerstejaars, Maasvlakte, Zuid-Holland, 17 september 2000 (Jan van Holten) cf Dutch Birding 22: 312, 2000

aristotelis in de Achterhaven van Zeebrugge en op 17 november werd een exemplaar gezien bij Lombardsijde, West-Vlaanderen. Op 16 december werden nog eens 10 **Koereigers** *Bubulcus ibis* geteld bij Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen. Enkele van deze groep werden opgemerkt tot in Damme en Meetkerke, West-Vlaanderen. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* werden aangetroffen op de volgende plaatsen: Damme; Dudzele, West-Vlaanderen (negens); Harchies-Hensies, Hainaut (twee); Kallo-Doel-Kieldrecht (vier); Knokke (18); Lissewege, West-Vlaanderen (27); Meetkerke; in de Uitkerkse Polders; in de Achterhaven van Zeebrugge (10); en in de Voorhaven van Zeebrugge. **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden gemeld van Boorseme, Limburg; Diepenbeek, Limburg; Doel (twee); Geel, Antwerpen (twee); Genk, Limburg; Harchies-Hensies (twee); Hautrage, Hainaut; Kalmthout, Antwerpen; Mol-Postel, Antwerpen (drie); Neerpelt, Limburg; Oudenaarde (drie); Saint-Ghislain, Hainaut; Schulen, Limburg; Wijnegem, Antwerpen; Woumen, West-Vlaanderen; Wuustwezel, Antwerpen; Zolder, Limburg (10); Zeebrugge; en Zonhoven, Limburg (15). Twee exemplaren die op 17 november over Bree, Limburg, vlogen, trokken iets later over Overijse, Vlaams-Brabant. Een groepje van vijf werd op 18 november eerst gezien te Vurste, Oost-Vlaanderen, daarna in Daknam, Oost-Vlaanderen, om vervolgens op 19 november op te duiken te Harelbeke, West-Vlaanderen. Een juveniele **Purperreiger** *Ardea purpurea* wist zich nog tot 26 november te handhaven aan het Schulensmeer. Op 11 november vlogen nog vier **Ooievaars** *Ciconia ciconia* over Sankt-Vith, Liège. Een exemplaar met Nederlandse ring verbleef de gehele periode in de omgeving van Overmere-Uitbergen, Oost-Vlaanderen. Op 26 december trokken er drie over Antwerpen. Op 28 december verbleef er één te Bilzen, Limburg, en op 31 december één te Antwerpen-Haven en één te Mullem, Oost-Vlaanderen.

ROOFVOGELS TOT ALKEN Tussen 1 en 10 november vlogen **Rode Wouwen** *Milvus milvus* over Antwerpen; Blankenberge, West-Vlaanderen; Harelbeke; Mechelen; Oud-Turnhout, Antwerpen; en Schulen. Op 3 december vloog de laatste over Viersel, Antwerpen. Een onvolwassen **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* was vanaf 29 december aanwezig in de Uitkerkse Polders maar werd slechts sporadisch waargenomen. Een **Ruigpootbuiser** *Buteo lagopus* trok op 5 november over Escanaffles-Orroir, Hainaut, en op 22 december vloog er één over Zeebrugge. Een geringde, juveniele **Visarend** *Pandion haliaetus* pleisterde tot 1 november te Harchies en ook de vogel van Viersel bleef daar tot 1 november. Op 2 november trok er één over Denderleeuw, Oost-Vlaanderen, en op 3 november over Mechelen. Op 6 november vlogen 27 **Kraanvogels** *Grus grus* over Tienen, Vlaams-Brabant, en dit was de voorbode van een trek golf die duurde tot 9 november en een hoogtepunt kende op 7 november. In totaal passeerden tijdens deze periode 6042 exemplaren met maxima van 800 te Mande Saint-Etienne, Luxembourg, op 7 november; 1200 te Tintigny, Luxembourg, op 8

november; en 2000 te Virton en Sainte Marie, Luxembourg, op 9 november (alle pleisterend). Een tweede, kleinere reeks volgde tussen 21 november en 8 december met een totaal van 460 vogels en tegen 19 december ontwikkelde zich een derde trek golf die zou duren tot 29 december; nu werden 3360 exemplaren geteld met meer dan 1000 over Maasmechelen, Limburg, op 20 december. Verrassend was de ontdekking van de eerste twitchbare **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* voor België van 9-17 december in de Achterhaven van Zeebrugge. Drie late **Kleine Strandlopers** *Calidris minuta* liepen tot 26 november samen met een **Krombekstrandloper** *C ferruginea* te Heist. Op 27 december pleisterde een Kleine Strandloper te Zeebrugge en op 28 december te Nazareth. Een melding van een **Temmincks Strandloper** *C temminckii* kwam op 4 december van de Uitkerkse Polders. Op 22 november vloog een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria* langs De Panne, West-Vlaanderen. Een juveniele **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* vloog op 20 november over Gent en op 16 december werd er één waargenomen te Kallo-Doel. Op 22 november vloog een juveniele **Kleine Jager** *S parasiticus* over Vilvoorde, Vlaams-Brabant. Leuk voor het binnenland was een juveniele **Vorkstaartmeeuw** *Larus sabini* die op 13 en 14 november de meeuwenlaapplaats van Nazareth bezocht. Op 21 november werd er één gezien te Koksijde, West-Vlaanderen. Een juveniele die op 3 december langs Knokke vloog werd even later opgemerkt te Heist. Op 17 december werd een **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* waargenomen te Gaurain-Ramecroix, Hainaut. Een adulte **Baltische Mantelmeeuw** *L fuscus* werd op 24 november gedetermineerd in de Voorhaven van Zeebrugge. De adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van Oostende bleef de gehele periode aanwezig en op 10 december kreeg hij gezelschap van een tweede adulte. Op 17 november vloog een tweede-winter langs Raversijde, West-Vlaanderen. Op 3 en 10 november en 11 en 16 december werd (mogelijk dezelfde) **Grote Stern** *Sterna sandvicensis* opgemerkt te Oostende. De enige **Kleine Alk** *Alle alle* van dit najaar vloog op 20 november langs Oostende. Langs Zeebrugge passeerde op 16 december een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica*.

UILEN TOT GORZEN Een **Oehoe** *Bubo bubo* van onbekende herkomst was op 17 december aanwezig bij Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant. Een late **Gierzwaluw** *Apus apus* vloog op 15 november over Nazareth. Op 3 december werd weer een **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* waargenomen bij Pulle, Antwerpen; meer dan waarschijnlijk gaat het hier om de derde overwintering op rij. In Het Zwin te Knokke pleisterde op 9 november een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla*. Voor **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* belooft het een magere winter te worden: er werden slechts twee exemplaren opgemerkt te Knokke op 7 november en twee te Zeebrugge op 10 november; op deze dag vloog er ook één over Angre, Hainaut. Op 3 november trokken twee **Grote Piepers** *Anthus richardi* over Mechelen

en op 5 november één over Harelbeke. Verder pleisterden er tussen 3 en 12 november in totaal drie verschillende te Zeebrugge. Op 6 december verbleef er één te Knokke, van 9 tot 29 december nogmaals één te Zeebrugge en op 17 december één op de Werf van het Kluisendok te Gent. Op 5 en 6 december verschenen de eerste twee **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* te Mortsels, Antwerpen. Daarna volgden waarnemingen te Kemmel, West-Vlaanderen, op 25 december; te Broechem, Antwerpen (acht) op 27 en 28 december; te Herenthout, Antwerpen, op 28 en te Bouwel, Antwerpen, op 29 december; en te Antwerpen op 31 december. Op 20 december was nog een **Paapje** *Saxicola rubetra* aanwezig te Angre en de laatste **Tapuit** *Oenanthe oenanthe* werd op 23 december gezien te Zeebrugge. November leverde nog 14 waarnemingen van **Beflijsters** *Turdus torquatus* op met bijvoorbeeld een groepje van zes over Diepenbeek op 15 november. Op 9 december pleisterde er nog één te Genk-Bokrijk en op 31 december volgde er nog één te Steendorp, Oost-Vlaanderen. Naast de klassieke Henegouwse **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* waren er ook waarnemingen bij Zeebrugge op 3 november en Heist op 28 november. In de Achterhaven van Zeebrugge waren nog tot na de jaarwisseling ten minste zeven **Graszangers** *Cisticola juncidis* aanwezig. Op 21 december werd een zeer late **Kleine Karekiet** *Acrocephalus scirpaceus* opgemerkt te Heist. Er werden nog **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* ontdekt in Het Zwin te Knokke op 18 november en te Middelkerke van 19 tot 24 november. De laatste **Bladkoning** *P. inornatus* verbleef op 26 november te Heist. De **Bruine Boszanger** *P. fuscatus* die op 5 november ontdekt werd te Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen, bleef tot 7

november aanwezig en deed zijn soort eer aan door zich slechts enkele seconden te tonen. **Siberische Tijftjaffen** *P. collybita tristis* (of vogels met de kenmerken van dit taxon) verbleven te Heist op 10 en 26 november en gedurende de gehele periode in de Netevallei te Lier-Duffel. Tussen 5 en 11 november lieten **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* zich zien te Antwerpen en bij Kallo (drie). Een **Klapekster** *Lanius excubitor* overwinterde weer te Brecht, Antwerpen, op 21 november was er één bij Meeuwen-Gruitrode, Limburg, en vanaf 16 december verbleef er één te Ottenburg, Vlaams-Brabant. Op 10 november vloog een **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* over Steendorp. De aanwezigheid van verschillende 100 000en tot meer dan een 1 000 000 **Kepen** *Fringilla montifringilla* in het Forêt d'Anlier, Luxembourg, tussen 19 en 21 november moet op zijn minst indrukwekkend geweest zijn. Na die datum waren alle vogels verdwenen. Over Angre trok op 9 november een **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* en op 11 november verbleef er één te Wuustwezel-Nieuwmoer. Na de drie **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* te Nieuwpoort, West-Vlaanderen, op 11 november was het wachten tot 23 december, toen een groep van 22 aanwezig was te Heist.

Deze rubriek kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Peter Collaerts, Maarten Hens en Frank Van den Houtte (Vlaams-Brabant), Frank De Scheemaeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainaut) en Willy Verschuere (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DBA-nieuws

Programma DBA-vogeldag op 3 februari te Utrecht

Ook dit jaar zal er op de DBA-vogeldag, te houden op zaterdag 3 februari in het Hoofdgebouw Diergeneeskunde, Yalelaan 1, Utrecht (De Uithof), sprake zijn van een 'dubbelprogramma'. Het programma in zaal II (de bekende grote zaal) begint om 09:40 met een welkomstwoord door voorzitter Gijsbert van der Bent. Daarna ziet het programma in deze zaal er als volgt uit:

- een lezing over *Sylvia*-zangers door Gabriel Gargallo uit Spanje (10:00-11:00)
- Marc Guijt van Club 4500 over Global Birding/ Twitching (11:30-12:30)
- Rik Winters met een inleiding over de problematiek van de 'grote meeuwen' (13:30-14:15)
- een inleiding op het goede doel van de dag, Chokpak-pas (15:00-15:30)
- Belgisch Jaaroverzicht door Gerald Driessens (16:00-16:15)

- Nederlands Jaaroverzicht door Wim Wiegant (16:15-17:00)

Het programma in zaal I (de kleinere zaal):

- Mystery Bird-competitie 'nieuwe stijl' door Jan van der Laan en Magnus Robb (11:30-12:15)
- Peter de Knijff over Lesbos (13:30-14:30)
- Mystery Bird-competitie: oplossingen (15:00-15:30)

Het programma is onder voorbehoud. Eventuele wijzigingen worden zo snel mogelijk vermeld op de Dutch Birding-vogellijn (0900-2032128, 75 cpm) en op <http://www.dutchbirding.nl> (DBA-news).

De zaal gaat open om 09:00 uur. De toegangsprijs bedraagt NLG 10.00. In de hal staan zoals vanouds weer verschillende stands opgesteld. Dit jaar verwelkomen we ondermeer Bird Expeditions (Maarten van Steenis), Birdsongs, CDNA, Combi Focus, Natuur & Boek/Naturalis, Ger Meesters/GMB, Moby Dick (anti-quariaat/tweedehands boeken), Eco Tourist Services

(inclusief Travel Report Service), Jan Allex de Roos (anti-quariaat/tweedehands boeken), Bram Rijksen (tekenaar), Bever Zwerfspot, SOVON, Plomp Digital Video (met een doorlopende voorstelling) en de eigen DBA-stand.

Het Hoofdegebouw Diegeneeskunde is bereikbaar

DB Actueel

New species of flycatcher In June 1992, a flycatcher was observed and tape-recorded at an elevation of 1000 m in south-eastern Ecuador which could not be assigned to any known species. Later that year, a pair was collected. After comparison of the vocalizations and the study of skins, Paul Coopmans and Niels Krabbe were convinced that they had found a new species. Additional specimens were collected in 1996 in north-eastern Ecuador and a specimen from Peru was identified in the collection of the American Museum of Natural History. The new species has now been formally described as Foothill Elaenia *Myiopagis olallai* (Coopmans, P & Krabbe, N 2000. A new species of flycatcher (Tyrannidae: *Myiopagis*) from eastern Ecuador and eastern Peru. Wilson Bull 112: 305-312). *M olallai* closely resembles Grey Elaenia *M caniceps* and Forest Elaenia *M gaimardii*, but it is well differentiated vocally.

Foothill Elaenia is now known to occur in the foothills of the Andes (890-1500 m): in two national parks in Ecuador (three sites on the slope of the Sumaco volcano in north-eastern Ecuador, and one location near Zamora, south-eastern Ecuador; type locality) and from one location near Luisiana, Peru. Presumably, it also occurs locally in the region between these areas. However, forests at elevations where the species occurs are disappearing at an alarming rate. ANDRÉ J VAN LOON

New species of barbet In July 1996, during an expedition of the Louisiana State University Museum of Natural Science, an unnamed isolated Andes peak (1538 m) was reached, c 77 km west-north-west of Contamana, Loreto, eastern Peru (c 7:05 S, 75:39 W). During the survey of the surrounding cloud forest, the expedition members collected several specimens of a barbet which they immediately expected to be new to science. Recently, this new barbet has been formally described as Scarlet-banded Barbet *Capito wallacei* (O'Neill, J P, Lane, D F, Kratter, A W, Capparella, A P & Fox Joo, C 2000. A striking new species of barbet (Capitoninae: *Capito*) from the eastern Andes of Peru. Auk 117: 569-577). Apart from the descriptions of the collected birds, the paper also documents vocalizations and various aspects of the biology based on photographs, tape-recordings and field observations. Also, plumages and vocalizations are extensively compared with those of other Neotropical barbets and discussed in relation to existing phylogenetic studies on the Capitoninae. *C wallacei* belongs to a group of largely

met buslijnen 11 en 12 vanaf Utrecht CS. Automobilisten nemen de afslag 'De Uithof' van de A 27/A 28. Na het AZU-ziekenhuis de eerste weg links (zie ook de Dutch Birding-borden). ROB OLIVIER & LEONIE OLIVIER-VAN HILLE

black-and-white plumaged birds, also containing Orange-fronted *C squamatus*, Spot-crowned *C maculicoronatus* and White-mantled Barbets *C hypoleucus*.

The most remarkable aspect of this new barbet is that it appears to be the only *Capito* species restricted to montane cloud forest, whilst the other species of the genus are widely distributed in the lowland forests of northern South America. Scarlet-banded Barbet is presently only known from the isolated peak of the type locality (so-called 'peak 1538') but it is expected to occur also in cloud forests on other isolated peaks of the same mountain ridge system. The prospects for the protection of the area seem to be promising. ANDRÉ J VAN LOON

Kleine Torenvalk opgeraapt bij Bergen Op 5 november 2000 vond een wandelaar in de duinen van Bergen, Noord-Holland, een verzwakke torenvalk *Falco*, die hij naar het Vogelasiel Bergen aan de Nesdijk in Bergen bracht. De jongeman – helaas is de naam van de vinder niet genoteerd – wilde de valk zelf weer opkalefateren maar kon ervan overtuigd worden dat de vogel het beste in het vogelasiel kon worden verzorgd. Bij binnenkomst had Karina Oosterhuis van het vogelasiel al het gevoel dat het wel een erg klein exemplaar was. De vogel was broodmager en woog slechts een ons; na ongeveer een uur was hij overleden. Half november stuurde het vogelasiel een aantal dode torenvalken voor onderzoek toe aan Wouter van Gestel van het departement Dierwetenschappen van de Wageningen Universiteit. Voor zijn vrijwilligerswerk in het kader van de cursus vergelijkende anatomie van vogels bij de leerstoelgroep Experimentele Dierkunde heeft WvG als taak het verwerven van geschikte dode vogels, waarvoor contacten zijn gelegd met diverse vogelasiels, waaronder Bergen. Verder beheert hij de referentiecollectie van de leerstoelgroep, waaraan na het practicum de gebruikte vogels worden toegevoegd. WvG determineerde de bewuste vogel als eerstejaars vrouwtje Kleine Torenvalk *F naumanni*. Belangrijke kenmerken waren, naast het geringe gewicht en de maten, het feit dat de punt van gesloten vleugel samen viel met de staartpunt, de in vergelijking met Torenvalk *F tinnunculus* wat meer afgeronde vleugel door de lange buitenste handpen (p10 nauwelijks korter dan p9 en duidelijk langer dan p7; bij Torenvalk zijn p10 en p7 vrijwel even lang), de koptekening zonder duidelijke donkere oogstreep achter het oog en, *last but not least*, de bleek hoornkleurige (in plaats van zwarte)

79-82 Kleine Torenvalk / Lesser Kestrel *Falco naumanni*, eerstejaars vrouwtje (gevonden bij Bergen, Noord-Holland, op 5 november 2000), Zoölogisch Museum Amsterdam, Noord-Holland, 18 december 2000 (*André J van Loon*)

nagels. De lichte randen aan de handpennen en de gestreepte in plaats van meer gevlekte onderdelen duiden op een eerstejaars vogel; de afwezigheid van enig grijs op staart, bovenstaartdekveren en stuit en de vrij zware bandering van staart-, schouder- en dekveren duiden op een vrouwtje. WvG belde met Hans ter Haar over zijn 'ontdekking'; op advies van HtH werd de ingevroren vogel op 18 november samen met twee Torenvalken getoond aan Wim Wiegant die de determinatie bevestigde en een aantal foto's maakte. Omdat de vogel bevroren was kon op dat moment de lichte ondervleugel nog niet gecheckt worden.

De Kleine Torenvalk van Bergen is als balg opgenomen in de collectie van het Zoologisch Museum in Amsterdam (ZMA); dit museum heeft de 'eerste rechten' om dode vogels afkomstig van het vogelasiel in Bergen in de collectie op te nemen. In het ZMA werden tijdens het prepareren geslacht en leeftijd bevestigd.

Het betreft het eerste geval voor Nederland. Kleine Torenvalken broeden in de landen rondom de Middellandse Zee en in grote delen van Centraal-Azië tot in China; de meeste exemplaren overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahara. In Midden- en Noord-Europa was deze soort als dwaalgast reeds vastgesteld in België (18 oktober 1964, Retie, Antwerpen), Duitsland (30+ gevallen, noordelijk tot Helgoland, Schleswig-Holstein), Denemarken, Groot-Brittannië (c 22, waarvan enkele in revisie), Ierland (november 1890 tot 17 februari 1891, geschoten; het enige bekende overwinteringsgeval buiten het Mediterrane gebied) en Zweden (8+). WOUTER VAN GESTEL, RUUD J J VLEK & WIM M WIEGANT

LESSER KESTREL On 5 November 2000, a weakened first-year female Lesser Kestrel *Falco naumanni* was picked up alive and taken into care at Bergen, Noord-Holland, the Netherlands. The bird died and is now in the collection of the Zoological Museum at Amsterdam (ZMA). This is the first record for the Netherlands.

Derek A Holmes 1938–2000 With sadness the ornithologists' and conservationists' community in Indonesia received the news of the death of Derek Holmes. Derek was born in 1938 in England. Being a geologist, Derek started his professional career in 1963 in Pakistan. Four years later, he started birding in Southeast Asia, where he lived in Brunei, western Malaysia, Thailand and, since 1974, Indonesia. Meteorology was Derek's other passion and for many years Derek kept record of the weather. Derek published articles and scientific papers in the Bulletin of the British Ornithologists' Club, Journal of the Bombay Natural History Society, Journal of the Sarawak Museum, Voice of Nature (often under his pseudonym 'Jaffie'), the Green Woodpecker) and Kukila, the scientific bulletin of the Indonesian Ornithological Society. He was chief editor since the latter journal's revival in 1985; in his always very read-worthy editorials, Derek expressed his concern about the plight of Indonesia's birds and documented their general status. As an IUCN Species

Survival Commission member for the Hornbill, Parrot, Stork, Ibis & Spoonbill, and the Captive breeding specialist groups, and during 1986-95 country representative for the Oriental Bird Club, Derek was the unequalled international contact for ornithological matters in Indonesia. Whilst leading an extremely hectic life as consultant travelling between China, Vietnam and Jakarta, and cherishing his dream to retire on Penang Island, Derek died on 2 October at the age of 62. He leaves behind his wife and two children. BAS VAN BALEN

Nieuw jaarlijstrecord Jan Wierda begon het eerste jaar van het nieuwe millennium goed: zijn poging om het jaarlijstrecord te verbeteren lukte ruimschoots en leverde maar liefst 338 soorten in 2000 binnen Nederland op. Het oude record stond op naam van Klaas Eigenhuis met 331 soorten in 1998. Omdat in 1998 en 2000 dezelfde taxonomische uitgangspunten (CSNA-beslissingen) geldig waren, is deze verbetering niet vertekend door extra 'splits'. Jan slaagde erin het record met zeven soorten verbeteren dankzij goede tot excellente soorten als – in chronologische volgorde – Franklins Meeuw *Larus pipixcan*, Sneeuwuil *Nyctea scandiaca*, Alpenheggenmus *Prunella collaris*, Rode Rotsluister *Monticola saxatilis*, Grijskopspecht *Picus canus*, Grijsze Wouw *Elanus caeruleus*, Dwergarend *Hieraetus pennatus*, Monniksgier *Aegypius monachus*, Steltstrandloper *Micropalama himantopus* (een eigen ontdekking van Jan), Witstaartkievit *Vanellus leucurus*, Lachmeeuw *L. atricilla*, Arendbuizerd *Buteo rufinus*, Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides*, Stellers Eider *Polysticta stelleri*, Brilze-eend *Melanitta perspicillata* en Zwartkeelluister *Turdus ruficollis atrogularis*. Bijna alles wat in 2000 op vogelgebied min of meer twitchbaar was werd door Jan gezien met als grootste bonus de Stellers Eider net buiten Harlingen, Friesland. Ook de Bosgors *Emberiza rustica* en Dwerggors *E. pusilla* die hij op één dag op Vlieland, Friesland, kon bijschrijven waren zeer welkom; met name Bosgors bleek in 2000 uiterst schaars. De kerstbonus in de vorm van de Woestijn-tapuit *Oenanthe deserti* bij Bloemendaal, Noord-Holland, ging echter net aan Jans neus voorbij. Andere zeldzaamheden die Nederland in 2000 wel aandeden maar op zijn jaarlijst ontbreken zijn Vale Gier *Gyps fulvus*, Siberische Strandloper *C. acuminata*, Alpengierzwaluw *Apus melba*, Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia*, Vale Lijster *T. obscurus*, Bergfluiter *Phylloscopus bonelli*, Roze Spreeuw *Sturnus roseus* en Bonte Tapuit *O. pleschanka*. Voor een volledige lijst van waargenomen soorten kan men per e-mail contact opnemen met Jan via jan.wierda@12move.nl. Of het record definitief wordt vastgepind op 338 soorten hangt natuurlijk nog wel af van een aantal CDNA-beslissingen. JAN WIERDA & ENNO B EBELS

NEW YEARLIST RECORD Yearlister Jan Wierda set a new record with 338 species recorded in the Netherlands in 2000 (the exact number will depend on a number of decisions by the Dutch rarities committee). Former

83-84 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Warneton, Hainaut, 30 december 2000
(Han Remaut)

recordholder Klaas Eigenhuis listed 331 species in 1998. For those interested in the total yearlist, please send a request by e-mail to: jan.wierda@12move.nl.

Dwergaalscholver in België Op 28 december 2000 deden Isabelle Capelle en ik een gebruikelijke telling op de kleiputten van Warneton en Ploegsteert, Hainaut, België, net ten noorden van de Leie, die hier de natuurlijke grens tussen België en Frankrijk vormt. Toen we in de vroege namiddag nog maar pas bij het eerste beken van Warneton aankwamen, zagen we een vogel vanachter de dichte oeverbegroeiing opvliegen. Ik zag hem tussen de struiken door, en deed hem aanvanke-lijk als een Meerkoet *Fulica atra* af. Isabelle, daarente-geen, wees me erop dat ze zojuist een 'kleine aalschol-ver' zag. Kort nadien vloog de vogel opnieuw langs. Daarna verliep alles in sneltreinvaart: ik haalde me het exemplaar voor de geest dat we samen waren gaan bekijken op 24 januari 1999 in Montfoort, Utrecht, Nederland. De gelijkenis was treffend. We stonden naar een Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus* te kij-ken! Ook al is het een dwerg, toch blijft het een reuze-ontdekking. Me hiervan bewust nam ik het fototoestel in de aanslag. De vogel bleef rondvliegen en won hoogte. Hij passeerde recht boven ons en ik slaagde erin een aantal keren af te drukken. De Dwerg-aalscholver vloog hoger en hoger en verdween richting Frankrijk, over de Leie. Kort nadien kwamen we

Vincent Van Halst tegen. We vertelden hem wat we zonet gezien hebben, maar dit werd op een ongelovige blik onthaald. Na een dik uur vonden we de vogel gelukkig terug, zwemmend op het beken. Druk vis-send liet de vogel zich voldoende dicht benaderen om opnieuw enkele bewijsfoto's te nemen. Toen er een fietser langsreed vloog de Dwergaalscholver opnieuw op. Zijn snelle vleugelslagen werden onderbroken met talrijke glijpauzes. We verloren hem opnieuw uit het gezicht en belden vervolgens eerst een aantal lokale vogelaars, die zeer snel ter plaatse waren. Hoewel er c 15 waarnemers kwamen opdagen werd de vogel die dag voor het donker niet teruggevonden. Op vrijdag 29 december stonden we bij het eerste licht op post. Kort na zonsopgang kwam de Dwergaalscholver aangevlo-gen. Dit werd gemeld en de hele dag door kwamen vogelaars uit de wijde omgeving toegestroomd. De Dwergaalscholver werd nadien op onregelmatige tijd-stippen waargenomen tot en met 1 januari 2001. Tijdens zijn korte verblijf was de vogel nogal vliegerig; hij werd bovendien af en toe door jacht verstoord.
CHRISTOPHE CAPELLE

PYGMY CORMORANT From 28 December 2000 to 1 January 2001, the first Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus* for Belgium was present at Warneton and Ploegsteert, Hainaut. It was also seen flying into France.

Corrigendum

In the paper *Identification of red-backed, isabelline and brown shrikes* by Tim Worfolk (Dutch Birding 22: 323-362, 2000) a small but confusing error was made. In the description of adult female *arenarius* (p 351), please

change 'Female *isabellinus* very rarely (if ever) show a detectable primary-patch' to 'Female *arenarius* very rarely (if ever) show a detectable primary-patch'.
EDITORS

Je lekkerste jack

Een all-round jack dat je het liefst draagt als je
fietst, kampeert, wandelt, vogels kijkt,
kortom als je buiten bezig bent.
Je lekkerste jack heeft veel zakken,
een goede capuchon,
is wind- en waterdicht
en je vindt het in de grootste collectie
outdoor jacks van Bever ZwerfSPORT

WWW.BEVER.NL 0900-2352383

35 cent p/m

Alkmaar • Almere • Amersfoort • Amsterdam • Apeldoorn • Arnhem • Breda • Den Haag • Eindhoven • Enschede
Groningen • Haarlem • Hilversum • Nijmegen • Rotterdam • Steenwijk • Utrecht • Zoetermeer • Antwerpen/Merksem

Specialisten in natuurboeken

Schoolstraat 31 2202 HD Noordwijk

071 361 94 98

Birdfinders

2001/2 - TOURS TO FIVE CONTINENTS

Britain - Norfolk • Isles of Scilly

Europe - Azores • Czech Rep • Ireland • Poland
Lesvos • Romania • Hungary • France • Russia
Finland & Norway

Asia - India (Bharatpur & Goa) • Israel • Kazakhstan • Nepal
Sri Lanka • Thailand

Africa - Cape Verdes • Egypt • The Gambia • Morocco
Tanzania • Zimbabwe

Australasia - New Zealand & Sub-Antarctic Islands

North America - Arizona • California • Canada & Michigan
Texas • Florida • Colorado & Wyoming

South America - Bolivia • Costa Rica • Ecuador & Galapagos
Peru • Panama • Trinidad & Tobago

Low prices and great birding.

Tours available with/without flights in DFL.

For free brochure & tour reports contact

VAUGHAN ASHBY, 18 MIDLEAZE
SHERBORNE, DORSET, ENGLAND
DT9 6DY. TEL/FAX: +44-1935-817001
E-MAIL: Birdfinders@compuserve.com
WEB: <http://www.birdfinders.co.uk>

For Sale

Canon Autofocus telelens
400mm f 2.8 and x2 extender
f 9000,-

Mike Weston

Tel: 070 3558265 evenings
email: westmi@hotmail.com

BIRD EXPEDITIONS

BALTSENDE AUERHOENDERS

14-22 april 2001 2950,-

WOLGA DELTA vogelparadijs

11-22 mei 2001 4290,-

YENISEY-TAYMIR SIBERIË

zuid → noord 7-27 juli 2001 7650,-

Individuele arrangementen omgeving Moskou
in overleg. Reizen naar alle bestemmingen
in Siberië en Rusland in overleg.

Tel. +31- (0) 6 -20 400 003

Website www.birdexpeditions.nl

Email info@birdexpeditions.nl

Arkelstein 6 3328 BA Dordrecht

VOGELREIZEN

Duurzame vogel- en natuurreizen
naar ongerepte gebieden

Meer dan 30 bestemmingen met:

- * ervaren reisbegeleiders
- * deskundige lokale gidsen
- * sfeervolle accommodaties
- * kleine groepen

tevens individuele arrangementen

Vraag de brochure aan!

Eco Tourist Services: 0521-383519

www.ecotouristservices.nl (lid SGR)

BIRD TOURS IN AFRICA

specialising in SOUTH AFRICA, NAMIBIA, ZIMBABWE, TANZANIA, UGANDA,
MALAWI, BOTSWANA, CAMEROON & MADAGASCAR.

Tailor-made small group birding and natural history excursions; self-drive arrangements;
some scheduled departures

Uganda

JANUARY & FEBRUARY 2001

Tanzania

JUNE & OCTOBER 2001

Contact IAN DAVIDSON Bird to Africa

Tel +27 11 791 0745

Fax +27 11 791 6404

E-Mail: bird2afr@global.co.za

P O Box 84367

Greenside 2034, South Africa

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail amoud.vandenbergh@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, fax +31-302980924, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

EDITORIAL BOARD Gunter De Smet, Ferdie Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oorel, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Adriaens (Belgium), Peter Barthel (Germany), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Klaus Malling Olsen (Denmark), Hadoram Shirihai (Israel) and Lars Svensson (Sweden)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Klaas Haas, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon, René Pop and René van Rossum

ADVERTISING Leon Edelaar, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2001 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Lucien Davids, Klaas Haas, Marcel Haas, Leo Heemskerk, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer and Leonie Olivier-van Hille.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Roland van der Vliet (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wxs.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

Artikelen / papers

Varia

Brieven / letters

Masters of Mystery

Recensies / reviews

Total birding

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DBA-nieuws / DBA news

DB Actueel

Corrigendum

Voorplaat / front cover

Abstracted & indexed in

- 1 Alpenheggenmussen in Den Helder in april 2000 en op Terschelling in mei 2000 [Alpine Accentors in Den Helder in April 2000 and on Terschelling in May 2000] *Guido Meeuwissen, Arie Ouwerkerk & Roy Slaterus*
- 5 Steltstrandloper in Noord-Holland in juli 2000 [Stilt Sandpiper in Noord-Holland in July 2000] *Jan Wierda*
- 7 Amsterdam and its albatross *Enno B Ebels*
- 12 Falkland Islands *René Pop & Enno B Ebels*
- 24 Bates' Swifts in Cape Verde Islands? *Kris De Rouck*
- 25 Wing-tagged gulls from Germany *Andreas Buchheim*
- 26 Solutions of fifth and sixth round 2000: Common Tern, Whiskered Tern, Spotted Flycatcher and Red-necked Stint; First round 2001 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*
- 37 *The birds of Britain & Europe, deel 1-4 (video's)* door Paul Doherty & Bill Oddie *Arnoud B van den Berg*
- 37 *Vogellogboek van de twintigste eeuw – 75 belevingen van 50 Nederlandse vogelaars* door Lex Peeters (samensteller) *Gijsbert van der Bent*
- 37 *A guide to the birding hot-spots of northern Israel (volume 1: the northern guide) & A guide to the birding hot-spots of southern Israel (volume 2: the southern guide)* door Hadoram Shirihi, James P Smith, Guy M Kirwan & Dan Alon *Arnoud B van den Berg*
- 38 *Amsterdamse vogelhistorie: nieuwe vogelsoorten in de regio Groot-Amsterdam door de eeuwen heen, 1285-1999* door Ruud Vlek *Arnoud B van den Berg*
- 38 *Where to watch birds in Europe & Russia* door Nigel Wheatley *Arnoud B van den Berg*
- 39 *Raptor migration in Israel and the Middle East. A summary of 30 years of field research* by Hadoram Shirihi, Reuven Yosef, Dan Alon, Guy M Kirwan & Reto Spaar *André J van Loon*
- 39 *The North American bird guide* by David Sibley *André J van Loon*
- 40 *Attitude* *Anthony McGeehan*
- 42 November-December 2000 *Arnoud B van den Berg*
- 51 Nederland: november-december 2000 *Ruud M van Dongen, Klaas Haas & Peter W W de Rouw*
- 57 België: november-december 2000 *Gerald Driessens*
- 60 Programma DBA-vogeldag op 3 februari te Utrecht
- 61 New species of flycatcher; New species of barbet; Kleine Torenvalk opgeraapt bij Bergen [Lesser Kestrel]; Derek A Holmes 1938–2000; Nieuw jaarlijstrecord [New yearlist record]; Dwergaalscholver in België [Pygmy Cormorant]
- 64
- Brilstormvogel / Spectacled Petrel *Procellaria conspicillata*, Tristan da Cunha, september 1998 (*Rinie van Meurs*)

Ecological Abstracts, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ornithologische Schriftenschaau, Recent Ornithological Literature, Wildlife Review, Zoological Record